

Міністерство освіти і науки України

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Кафедра практики англійської мови і методики її навчання

«До захисту допускаю»

Завідувач кафедри практики англійської мови і методики її навчання,
кандидат філологічних наук, доцент

_____ Віра СЛІПЕЦЬКА
« _____ » _____ 2025 р.

**Методологія дослідження лексико-семантичного
концепту WAR у англomовному політичному дискурсі на
прикладі війни в Україні**

Спеціальність: 014 «Середня освіта. (Англійська мова та зарубіжна
література)»

Освітня програма: «Середня освіта (Мова і література (англійська,
німецька))»

Магістерська робота

на здобуття кваліфікації – Магістр середньої освіти. Вчитель англійської
мови та зарубіжної літератури, вчитель німецької мови та зарубіжної
літератури

Автор роботи Джуфер Оксана Михайлівна

_____ *підпис*

Науковий керівник кандидат педагогічних наук,

доцент Погоріла Анна Ігорівна _____

підпис

Дрогобич, 2025

**Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка**

Зав. кафедрою

(підпис)

(дата)

**Завдання
на підготовку кваліфікаційної роботи**

1. Тема: Методологія дослідження лексико-семантичного концепту WAR у англomовному політичному дискурсі на прикладі війни в Україні
2. Керівник: Погоріла Анна Ігорівна
3. Студент: Джуфер Оксана Михайлівна
(прізвище, ім'я, по батькові)
4. Перелік питань, що підлягають висвітленню у кваліфікаційній роботі
 - визначити історіографію, методологію дослідження лексико-семантичного концепту WAR у англomовному політичному дискурсі на прикладі війни в Україні;
 - описати джерельну базу дослідження лексико-семантичного концепту WAR у англomовному політичному дискурсі на прикладі війни в Україні;
 - провести дослідження концепту у сучасній лінгвістиці;
 - охарактеризувати особливості концепту WAR у англomовному політичному дискурсі;
 - проаналізувати методи та матеріали дослідження лексико-семантичного концепту WAR у англomовному політичному дискурсі на прикладі війни в Україні;
 - узагальнити результати емпіричного дослідження лексико-семантичного концепту WAR у англomовному політичному дискурсі на прикладі війни в Україні.
5. Список рекомендованої літератури: Погоріла А. І. Евфемізми в політичному дискурсі (на матеріалі промови Бориса Джонсона) // Нова філологія Збірник наукових праць. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Нова філологія. № 87. С. 57–61; Погоріла А. І. ПОЛІТКОРЕКТНІСТЬ ЕВФЕМІЗМІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ Політкоректність евфемізмів англійської мови // Нова філологія. Збірник наукових праць. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2023. № 91. С. 87–92
6. Етапи підготовки роботи

№	Назва етапу	Термін виконання	Термін звіту перед керівником, кафедрою
1	Ознайомлення з темою. Збір матеріалу з обраної проблеми. Аналіз наукової літератури.	Вересень – грудень 2024р.	
2	Робота над I розділом магістерського дослідження.	Січень – квітень 2025	
3	Робота над II розділом магістерського дослідження.	Травень – липень 2025р.	
4	Робота над III розділом магістерського дослідження.	Серпень – жовтень 2025р.	
5	Оформлення списку літератури та висновків.	Листопад 2025	
6	Попередній захист магістерського дослідження.	Грудень 2025	

7. Дата видачі завдання _____
8. Термін подачі роботи керівнику _____
9. З вимогами до виконання кваліфікаційної роботи і завданням ознайомлений (а)

(підпис студента)

10. Керівник

(підпис)

Захист кваліфікаційної (магістерської) роботи

Методологія дослідження лексико-семантичного концепту WAR в англomовному політичному дискурсі на прикладі війни в Україні

Оцінка за стобальною шкалою: _____

Оцінка за національною чотирибальною шкалою:

Коротка мотивація захисту:

[illegible]

_____ Голова ЕК _____
 Дата підпис прізвище, ім'я

Секретар ЕК _____

підпис прізвище, ім'я

АНОТАЦІЯ

Джуфер Оксана Методологія дослідження лексико-семантичного концепту WAR в англомовному політичному дискурсі на прикладі війни в Україні

Магістерська робота присвячена дослідженню лексико-семантичного концепту WAR в англомовному політичному дискурсі на матеріалі текстів, що висвітлюють війну в Україні. У роботі розкрито сутність поняття лексико-семантичного концепту та окреслено його місце в сучасній когнітивній лінгвістиці. Автором схарактеризовано особливості функціонування концепту WAR у сучасному англомовному політичному дискурсі та окреслено ключові метафоричні, оцінні та прагматичні компоненти, які формують його семантичну структуру. У роботі представлено методи емпіричного аналізу, зокрема контекстуальний, корпусний, когнітивно-лінгвістичний та дискурсивний підходи, що дали змогу виявити домінантні лексико-семантичні моделі репрезентації війни в Україні.

Ключові слова: війна в Україні, дискурс-аналіз, когнітивна лінгвістика, концепт WAR, корпусний аналіз, лексико-семантичний аналіз, метафоричні моделі, політичний дискурс, риторичні стратегії, фрейми.

ABSTRACT

Oksana Dzhufier Methodology for Investigating the Lexico-Semantic Concept of WAR in English-Language Political Discourse: A Case Study of the War in Ukraine

The master's thesis is devoted to the study of the lexico-semantic concept WAR in English-language political discourse based on texts that cover the war in Ukraine. The research reveals the essence of the notion of a lexico-semantic concept and outlines its place within modern cognitive linguistics. The historiography and methodological approaches to the study of the concept WAR are analyzed, as well as the source base of the research, which includes political speeches, official documents, international media materials, and analytical reports. The author characterizes the specific features of how the concept WAR functions in contemporary English-language political

discourse and identifies key metaphorical, evaluative, and pragmatic components that shape its semantic structure. The research presents the methods of empirical analysis-contextual, corpus-based, cognitive-linguistic, and discourse-analytical – which made it possible to identify dominant lexico-semantic models used to represent the war in Ukraine. The thesis provides a summary of empirical findings and substantiates their significance for understanding the mechanisms of political meaning-making in the global information space.

Keywords: cognitive linguistics, concept WAR, corpus analysis, discourse analysis, evaluative vocabulary, frames, lexico-semantic analysis, metaphorical models, narratives, political discourse, war in Ukraine

ABSTRACT

Oksana Dzhufier Methodologie der Untersuchung des lexikalisch-semanticen Konzepts WAR im englischsprachigen politischen Diskurs am Beispiel des Krieges in der Ukraine

Die Masterarbeit untersucht das lexikalisch-semantiche Konzept WAR im englischsprachigen politischen Diskurs auf der Grundlage von Texten zum Krieg in der Ukraine. Die Arbeit bestimmt das Wesen des Konzepts und seinen Platz in der kognitiven Linguistik sowie die zentralen metaphorischen, evaluativen und pragmatischen Komponenten seiner semanticen Struktur. Zudem werden empirische Analysemethoden-kontextuell, korpusbasiert, kognitiv-linguistisch und diskursanalytisch – vorgestellt, die es ermöglichen, dominante Modelle der sprachlichen Repräsentation des Krieges in der Ukraine zu identifizieren.

Schlüsselwörter: Diskursanalyse, Frames, Kognitive Linguistik, Konzept WAR, Korpusanalyse, Krieg in der Ukraine, Lexikalisch-semantiche Analyse, Metaphorische Modelle, Politischer Diskurs, Rhetorische Strategien.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОГО КОНЦЕПТУ WAR У АНГЛОМОВНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ.....	10
1.1. Історіографія, методологія дослідження лексико-семантичного концепту WAR у англomовному політичному дискурсі на прикладі війни в Україні	10
1.2. Джерельна база дослідження лексико-семантичного концепту WAR у англomовному політичному дискурсі на прикладі війни в Україні	17
РОЗДІЛ 2. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОГО КОНЦЕПТУ WAR У АНГЛОМОВНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ НА ПРИКЛАДІ ВІЙНИ В УКРАЇНІ	26
2.1. Дослідження концепту у сучасній лінгвістиці.....	26
2.2. Особливості концепту WAR у англomовному політичному дискурсі.....	36
РОЗДІЛ 3. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОГО КОНЦЕПТУ WAR У АНГЛОМОВНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ НА ПРИКЛАДІ ВІЙНИ В УКРАЇНІ	43
3.1. Методи та матеріали дослідження лексико-семантичного концепту WAR у англomовному політичному дискурсі на прикладі війни в Україні.....	43
3.2. Аналіз результатів емпіричного дослідження лексико-семантичного концепту WAR у англomовному політичному дискурсі на прикладі війни в Україні.....	52
ВИСНОВКИ.....	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	62
SUMMARY.....	70
ZUSAMMENFASSUNG.....	73
ДОДАТКИ.....	76

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах сучасної геополітичної ситуації, де війна в Україні стала однією з найважливіших подій на міжнародній арені, дослідження того, як цей конфлікт репрезентується у політичному дискурсі, є надзвичайно важливим. Мова, як основний інструмент комунікації, відіграє ключову роль у формуванні суспільної свідомості, а через політичний дискурс передається не лише інформація, а й ідеологічні та емоційні настрої. Лексико-семантичний концепт WAR є особливо актуальним в контексті війни в Україні, адже різноманітні медіа, політичні лідери та міжнародні організації використовують цей концепт для висвітлення подій, що відбуваються на сході Європи, кожен зі своєю інтерпретацією та акцентами.

Вивчення лексико-семантичного поля цього концепту дозволяє не лише глибше зрозуміти, як саме відбувається вербалізація конфлікту, але й дослідити, як за допомогою мовних засобів конструюються образи ворога, героїзуються захисники, а також як формуються ставлення до війни серед міжнародної спільноти. Дослідження лексико-семантичного концепту WAR в англійській мові є важливим для вивчення того, як конкретні мовні одиниці та їхні семантичні значення можуть впливати на формування політичної свідомості в умовах війни.

Мета дослідження розробка методологічного підходу до аналізу лексико-семантичного концепту WAR в англійському політичному дискурсі, зокрема у контексті війни в Україні.

Для досягнення мети були визначені такі **завдання**:

- визначити історіографію, методологію дослідження лексико-семантичного концепту WAR у англійському політичному дискурсі на прикладі війни в Україні;

- описати джерельну базу дослідження лексико-семантичного концепту WAR у англomовному політичному дискурсі на прикладі війни в Україні;
- провести дослідження концепту у сучасній лінгвістиці;
- охарактеризувати особливості концепту WAR у англomовному політичному дискурсі;
- проаналізувати методи та матеріали дослідження лексико-семантичного концепту WAR у англomовному політичному дискурсі на прикладі війни в Україні;
- узагальнити результати емпіричного дослідження лексико-семантичного концепту WAR у англomовному політичному дискурсі на прикладі війни в Україні.

Об'єкт дослідження є лексико-семантичний концепт WAR в англomовному політичному дискурсі.

Предмет дослідження є мовні одиниці, що репрезентують концепт «WAR» в англomовних текстах, пов'язаних з війною в Україні.

Методи дослідження включають лексико-семантичний аналіз текстів, що містять терміни, пов'язані з концептом WAR. Для вивчення використовується метод контекстуального аналізу, що дозволяє з'ясувати значення мовних одиниць у конкретних ситуаціях, а також метод когнітивного лінгвістичного аналізу для виявлення семантичних змін та культурних відображень концепту. Дослідження передбачає порівняння використання концепту в різних джерелах, таких як політичні виступи, медіа та офіційні документи, для оцінки того, як ці текстові форми формують міжнародне сприйняття війни в Україні.

Гіпотеза дослідження полягає в тому, що використання лексико-семантичного концепту WAR у англomовному політичному дискурсі відображає не тільки змістові, а й ідеологічні зрушення, які формують певні наративи та ставлення до війни в Україні на міжнародному рівні. Зміни в семантиці цього

концепту можуть впливати на сприйняття війни, окреслюючи ролі учасників конфлікту, типи взаємодії та політичні стратегії, що пов'язані з війною.

Теоретична та практична значущість дослідження полягає в розвитку лексико-семантичного аналізу як методу вивчення мовних концептів, що дозволяє глибше зрозуміти механізми формування політичних наративів через мову. Практична значущість роботи полягає в її потенціалі для аналізу та інтерпретації мовних стратегій, що використовуються в політичному дискурсі, зокрема щодо війни в Україні, що сприяє покращенню медіаосвіченості та розуміння політичних процесів серед міжнародної спільноти.

Інформаційна база включає різноманітні джерела англomовного політичного дискурсу, зокрема статті в міжнародних ЗМІ, офіційні заяви урядів, виступи політичних лідерів, документи міжнародних організацій та аналітичні матеріали, що стосуються війни в Україні.

Унікальність роботи полягає в застосуванні когнітивного та контекстуального підходів для вивчення концепту WAR у контексті сучасної війни в Україні, що дозволяє розкрити зміни в семантиці цього терміну в умовах глобальної політичної ситуації.

Апробація результатів дослідження відбулася на VII Всеукраїнській студентсько-викладацькій науково-практичній інтернет-конференції з міжнародною участю «СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ», 13.02.2025.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, які містять шість підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи – 73 сторінок, список використаних джерел – 53 найменування.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОГО КОНЦЕПТУ WAR У АНГЛОМОВНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ НА ПРИКЛАДІ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

1.1. Історіографія, методологія дослідження лексико-семантичного концепту WAR у англomовному політичному дискурсі на прикладі війни в Україні

Історіографія дослідження лексико-семантичного концепту WAR у англomовному політичному дискурсі на прикладі війни в Україні базується на численних наукових працях, які аналізують мовні засоби, що використовуються для репрезентації війни, особливо в умовах сучасних міжнародних конфліктів [32, с.300].

Таблиця 1.1

Історіографія дослідження лексико-семантичного концепту WAR

Рік публікації	Тема дослідження	Основні ідеї та висновки
1950-60-ті рр.	Лексика війни в політичному дискурсі	Вивчення ролі мови у формуванні політичних наративів війни, виявлення метафор, що описують війну як фізичний конфлікт.
1970-80-ті рр.	Влада і мова в політичному дискурсі	Аналіз того, як політичні дискурси використовують мову для створення образів війни як інструменту впливу.
1990-ті рр.	Метафори війни в політичному мовленні	Вивчення когнітивної функції метафор у формуванні політичних реалій, вплив метафор війни на сприйняття конфліктів.

2014-2020 рр.	Лексико-семантичний аналіз війни в Україні в міжнародному дискурсі	Дослідження мови в міжнародних ЗМІ, акцент на метафоричному описі війни, образах агресора та жертви.
2015-2020 рр.	Роль політичних наративів у війні в Україні	Аналіз лексики війни для створення наративів щодо війни в Україні в англомовному медіа-просторі.
2017-2020 рр.	Мовні стратегії і пропаганда в умовах війни	Розгляд мовних стратегій у міжнародному політичному дискурсі для підтримки наративу про війну в Україні.
2022-2023 рр.	Зміни в політичній риториці в умовах повномасштабної війни в Україні	Аналіз зміни політичної лексики в зв'язку з вторгненням, використання лексичних засобів для створення наративу про правоту України.

Джерело:[34, с.114-115].

У 1950-60-ті роки почався активний розвиток досліджень мови війни в політичному дискурсі, період відзначався розширенням вивчення того, як мова використовується для формування політичних реалій війни, зокрема в контексті міжнародних відносин і дипломатії. Особлива увага приділялася метафорам, що описують війну як фізичний конфлікт, що допомагало виявити зв'язок між мовними виразами та сприйняттям політичних подій на міжнародній арені. У цей період було закладено теоретичні засади для аналізу мовної репрезентації конфліктів у політичному контексті. Дослідники зосереджувалися на вивченні лексичних та синтаксичних засобів, що конструюють уявлення про війну. Значну увагу приділяли вивченню ідеологічного навантаження мови, що формує суспільне ставлення до збройних протистоянь.

У 1970-80-ті роки дослідження мови в політичному дискурсі отримали подальший розвиток, зокрема вивчення взаємодії між владою та мовою. У цей період акцент зміщується на аналіз того, як політичні дискурси використовують мову для створення образів війни як інструменту впливу, підтримуючи певні ідеології та стратегії управління. Мовні стратегії і політичні наративи, зокрема в контексті холодної війни, показали, як через мову можна формувати суспільне сприйняття конфліктів, зміщувати акценти на певні аспекти війни та політики. У цей час активізується використання критичного дискурс-аналізу як методу дослідження політичної комунікації. Зростає інтерес до виявлення прихованих смислів та маніпулятивних механізмів у мовленнєвих практиках. Особливої уваги набуває аналіз риторики державних лідерів та офіційних документів як інструментів легітимації політичних рішень.

У 1990-ті роки дослідження мови в політичному дискурсі зосередилося на когнітивній функції метафор, зокрема метафор війни. Період відзначався значним розвитком теорій, які пояснюють, як метафори формують політичне сприйняття і дії. Дослідники почали звертати увагу на те, як метафори війни, наприклад, «битва за демократію», використовуються для формування політичних реалій, зокрема у контексті пострадянських перетворень та глобалізації. Когнітивний підхід дозволив виявити, що метафори не лише описують реальність, але й активно структурують її сприйняття. Метафори війни виявилися ефективним інструментом мобілізації підтримки та легітимації політичних рішень.

У період з 2014 по 2020 роки дослідження мови в політичному дискурсі значно зосетдилися на лексико-семантичному аналізі війни в Україні, зокрема на репрезентації конфлікту в міжнародних ЗМІ. Вивчалася роль метафор і лексики агресії, що використовувалась для опису подій, а також те, як мова формує міжнародну реакцію на війну. Окрему увагу приділяли тому, як вживання конкретних лексичних одиниць допомагає створювати образи агресора і жертви, а також як ці мовні стратегії впливають на глобальні політичні

наративи. Аналіз показав, що варіативність мовних засобів у висвітленні конфлікту відображає політичну позицію медіа-джерел. Значну увагу приділяли зіставленню дискурсивних практик українських, російських та західних інформаційних ресурсів.

У 2015-2020 роках дослідження лексико-семантичного концепту війни в англомовному політичному дискурсі, зокрема на прикладі війни в Україні, набули особливого значення. Період відзначався активним вивченням впливу мовних стратегій на формування міжнародної думки щодо конфлікту, а також на політичні наративи, що використовувались для мобілізації підтримки. Аналізувалися метафори та лексика, що описують війну, зокрема у контексті санкцій, гібридних методів ведення війни та інформаційних кампаній. Мова стала не лише інструментом для представлення подій, але й механізмом впливу на сприйняття війни та ролі держав на міжнародній арені.

У 2017-2020 роках дослідження лексико-семантичного концепту війни в англомовному політичному дискурсі, зокрема в контексті війни в Україні, набули ще більшої актуальності. Період характеризувався активною політичною і медійною боротьбою за наративи, пов'язані з конфліктом [18, с.93]. Вивчалася роль метафор і лексичних конструкцій, що формують образи агресора, жертви та героїв, а також те, як через мову досягалася мобілізація міжнародної підтримки та посилення санкцій. Особливу увагу приділяли аналізу дискурсивних стратегій, спрямованих на легітимацію політичних дій у міжнародному просторі.

У 2022-2023 роках дослідження лексико-семантичного концепту війни в англомовному політичному дискурсі на прикладі війни в Україні стали ще більш актуальними через повномасштабне вторгнення в Україну. У цей період мовні стратегії, метафори та лексика агресії, які використовуються в політичному та медійному дискурсі, стали важливими інструментами формування міжнародного ставлення до конфлікту. Вивчалися способи, якими мова визначає сприйняття ролі агресора, жертви та героїзму, а також як через мовні конструкції мобілізуються міжнародні санкції та підтримка. Особливу увагу приділяли

аналізу образів війни, що конструюються в західних ЗМІ, та їхньому впливу на політичні рішення і громадську думку в умовах глобального конфлікту.

Методологія дослідження лексико-семантичного концепту WAR в англомовному політичному дискурсі ґрунтується на когнітивно-лінгвістичному підході, який передбачає аналіз концептуальних метафор і лексичних засобів у текстах медіа та політичної комунікації. Використання цього підходу є обґрунтованим, оскільки у британських політичних текстах війна часто репрезентується метафорично: як зазначає дослідниця Казимір І.С., у політичних статтях виокремлюються такі концептуальні метафори, як «Struggle is voting», «Freedom is tragedy» та, зокрема, «War is survival» [17, с.53].

Крім того, дослідження спирається на аналіз лексичних засобів політичного дискурсу, зокрема явищ контекстуальної синонімії, що широко представлена в політичних статтях британських газет

Такий підхід дозволяє виявити структурні елементи концепту WAR та простежити їхню реалізацію в різних типах дискурсу. Особливу увагу приділяють виявленню домінантних метафоричних моделей, що відображають когнітивні схеми сприйняття війни. Аналіз охоплює частотність уживання певних лексем та їх семантичну взаємодію в контексті політичної комунікації. В свою чергу, це забезпечує глибше розуміння ролі мовних засобів у формуванні ідеологічного наповнення концепту.

Таблиця 1.2

Методологія дослідження лексико-семантичного концепту WAR

Метод	Приклад лексико-семантичного концепту WAR	Опис
Корпусний аналіз	«Aggression», «Invasion», «Occupation»	Дослідження частотності вживання лексем, що описують військові дії: вторгнення, агресія, окупація.
Метафоричний аналіз	«War as a battlefield», «Fight for freedom»	Вивчення метафор, за допомогою яких війна представлена як боротьба, фронт або протистояння ідеологій.
Функціональний аналіз	«Defending democracy», «Counteroffensive»	Визначення функцій лексичних одиниць у політичних наративах, формування образу ворога та легітимації дій.
Когнітивно-лінгвістичний підхід	«Victory», «Resistance», «Survival»	Аналіз когнітивних моделей, що формують уявлення про перемогу, спротив і виживання в умовах війни.
Політичний дискурс-аналіз	«Sanctions», «International support»	Дослідження вживання політичних термінів (санкції, міжнародна підтримка) як засобів впливу на громадську думку та міжнародну політику.

Медіа-аналіз	«Humanitarian crisis», «War crimes»	Вивчення того, як медіа репрезентують гуманітарну ситуацію та військові злочини, формуючи міжнародне сприйняття війни.
--------------	--	--

Джерело:[32, с.318-324]. Таблиця сформована автором.

Кожен метод має свою специфіку, що дозволяє по-різному розглядати та інтерпретувати терміни і концепти, пов'язані з війною. Корпусний аналіз фокусується на частотному використанні термінів, таких як «*aggression*», «*invasion*» і «*occupation*», що допомагає зрозуміти, як політики та медіа описують військові дії. Метафоричний аналіз дозволяє досліджувати, як війна представлена через метафори, наприклад «*war as a battlefield*» або «*fight for freedom*», що формує сприйняття війни як боротьби чи фронту.

Функціональний аналіз зосереджується на тому, як терміни на кшталт «*defending democracy*» або «*counteroffensive*» використовуються для створення образу ворога і підтримки політичних наративів. Когнітивний аналіз, у свою чергу, вивчає, як концепти війни закріплюються в колективній свідомості через повторювані мовні структури. Особливе значення надається виявленню фреймів, які активуються при згадці певних лексем у політичному контексті. Такі фрейми допомагають інтерпретувати події відповідно до заданих ідеологічних координат, це дає змогу простежити, як мова сприяє формуванню домінантного політичного дискурсу у глобальному інформаційному просторі.

Когнітивно-лінгвістичний підхід вивчає, як концепти, такі як «*victory*», «*resistance*» і «*survival*», формують уявлення про перемогу, спротив і виживання в контексті війни. Політичний дискурс аналізує, як терміни «*sanctions*» і «*international support*» використовуються для впливу на громадську думку і політику [10, с.18]. Нарешті, медіа-аналіз зосереджується на тому, як медіа висвітлюють гуманітарну ситуацію та військові злочини, як-от «*humanitarian crisis*» і «*war crimes*» і як це впливає на міжнародне сприйняття війни.

Застосування цих підходів дозволяє простежити семантичну динаміку ключових лексем у різних типах дискурсу. Аналіз фокусує увагу на тому, як повторюване використання певних мовних одиниць сприяє формуванню стійких когнітивних схем.

Таким чином, дослідження лексико-семантичного концепту WAR в англomовному політичному дискурсі, зокрема на прикладі війни в Україні, є важливим для розуміння того, як мовні конструкції формують політичні наративи та впливають на сприйняття війни міжнародною спільнотою. Історіографія теми дозволяє простежити еволюцію використання термінів, пов'язаних із війною, в різних політичних контекстах. Методологія дослідження, включаючи корпусний аналіз, метафоричний аналіз, функціональний підхід та когнітивно-лінгвістичний підхід, дозволяє виявити різноманітні аспекти використання лексичних одиниць, що відображають і підтримують певні політичні погляди. Важливість дослідження полягає в тому, що воно дає змогу не лише аналізувати мовні стратегії, які використовуються в політичних дискурсах, а й розуміти механізми формування громадської думки та міжнародних відносин у періоди конфліктів.

1.2. Джерельна база дослідження лексико-семантичного концепту WAR у англomовному політичному дискурсі на прикладі війни в Україні

Джерельна база дослідження лексико-семантичного концепту WAR у англomовному політичному дискурсі на прикладі війни в Україні складається з широкого спектру матеріалів, які охоплюють як традиційні джерела, так і новітні дослідження, що дозволяють глибше зрозуміти, як війна відображається у мовному полі [28, с.59]. До корпусу джерел входять офіційні виступи політичних лідерів, заяви міжнародних організацій, аналітичні звіти, а також матеріали провідних англomовних медіа.

Значну частину складають тексти, оприлюднені у період активних фаз конфлікту, що дозволяє простежити еволюцію мовних стратегій. У дослідженні також використовуються лінгвістичні корпуси та бази даних, які забезпечують

репрезентативність емпіричного матеріалу. Такий підхід дає змогу здійснити комплексний аналіз лексико-семантичного наповнення концепту WAR у динаміці політичного дискурсу.

Таблиця 1.3

Джерельна база дослідження лексико-семантичного концепту WAR

Тип джерела	Приклад джерела	Опис
Політичні тексти	Офіційні заяви урядів, резолюції ООН, документи ЄС, НАТО	Офіційні політичні документи, що відображають позицію міжнародних організацій щодо війни в Україні.
Міжнародні організації	Звіти та заяви ООН, Європейської Ради, Міжнародного комітету Червоного Хреста	Оцінки і рекомендації щодо гуманітарної ситуації, санкцій та інших аспектів війни.
Медіа ресурси	BBC, CNN, The Guardian, New York Times	Міжнародні новинні агентства та статті, що аналізують політичну ситуацію в Україні та світову реакцію на війну.
Цифрові медіа	Соціальні мережі, блогери, аналітичні сайти	Висвітлення війни через інтерпретації громадськості, нові медіа та альтернативні точки зору.
Наукові журнали	Journal of Political Science, International Studies Quarterly	Публікації та статті з міжнародних наукових видань, що містять дослідження мовних концептів війни в Україні.

Лексико-семантичні дослідження	Роботи лінгвістів та соціолінгвістів	Дослідження мовних стратегій, термінів і метафор, які використовуються для опису війни.
Документація правозахисників	Human Rights Watch, Amnesty International	Звіти правозахисних організацій про порушення прав людини та військові злочини в Україні.

Джерело: сформовано автором

Політичні тексти, що стосуються війни в Україні, активно використовують лексико-семантичний концепт WAR для вираження різних аспектів конфлікту. Вони можуть містити заяви офіційних осіб, резолюції міжнародних організацій, а також звернення політичних лідерів, в яких часто використовуються терміни, що підкреслюють агресію, окупацію, захист територіальної цілісності та боротьбу за свободу. Такі тексти є важливими для формування громадської думки та політичних позицій, оскільки вони визначають, як війна сприймається в міжнародному контексті та який наратив домінує у дипломатичних та урядових колах.

Через вживання таких понять, як «*aggression*», «*intervention*», «*sanctions*», «*support for sovereignty*», політичні тексти активно впливають на міжнародні відносини, сприяючи формуванню політичної та моральної підтримки України у боротьбі за незалежність. Газета The Guardian активно використовує термін «*aggression*» у юридичному контексті. Зокрема, у матеріалі наголошується: «*Russia must face a tribunal for the crime of aggression against Ukraine*» [48].

У прес-релізі Council of the European Union згадано, що «*Council ... reaffirmed the EU's steadfast support for Ukraine's independence, sovereignty and territorial integrity ... and called for further steps ... including by strengthening sanctions*» [42].

У публікації на офіційному вебсайті Global Affairs Canada зазначається: «*Since Russia began its full-scale invasion of Ukraine ... Canada has imposed sanctions on Russia*»[45], що свідчить про запровадження урядом Канади санкцій як елемента міжнародної політики реагування на російську агресію проти України.

Лексичні засоби, що використовуються у таких текстах, часто мають чітку емоційну та ідеологічну забарвленість, що підсилює їх вплив на аудиторію. У цих текстах проявляються домінантні риторичні стратегії, спрямовані на мобілізацію підтримки та делегітимацію протилежної сторони конфлікту. Важливо враховувати, як контекстуальні особливості впливають на вибір лексичних одиниць у політичному дискурсі.

Міжнародні організації відіграють важливу роль у формуванні дискурсу щодо війни в Україні, впливаючи на політичні, економічні та гуманітарні реакції. Такі інституції, як Організація Об'єднаних Націй, НАТО, Європейський Союз та ОБСЄ, активно використовують лексико-семантичний концепт WAR у своїх офіційних заявах, резолюціях і звітах. У їхніх документах часто зустрічаються терміни «*military invasion*», «*territorial integrity*» та «*humanitarian crisis*», що зміцнює глобальне сприйняття конфлікту [6, с.7]. Організації здійснюють дипломатичний тиск, вводять економічні санкції, надають військову допомогу, а також відстоюють права людини та міжнародне право. Їхній дискурс суттєво впливає на громадську думку та державну політику, визначаючи стратегії врегулювання конфлікту та післявоєнного відновлення.

Медіа ресурси відіграють ключову роль у формуванні суспільного сприйняття війни в Україні, використовуючи лексико-семантичний концепт WAR для висвітлення подій, аналізу ситуації та впливу на громадську думку.

У матеріалах британських ЗМІ лексема «*invasion*» широко використовується для позначення повномасштабного нападу Росії на Україну. Наприклад, BBC у відеосюжеті зазначає: «*Two years ago Russia launched its full-scale invasion...*»[41].

У публікаціях британської преси також часто фіксується використання терміна «*war crimes*». Наприклад, у повідомленні The Guardian: «*Intentional attacks against civilians ... are war crimes.*»[49].

Термін «*resistance*» застосовується для позначення суспільного спротиву. Так, The Guardian пише: «*Ukrainians ready for resistance: The whole country will be fighting back*» [47].

Українські англomовні ЗМІ також активно використовують термін «*aggression*». Наприклад, The Kyiv Independent зазначає: «*...the crime of aggression committed by the Russian leadership against Ukraine*» [50].

Різні медіаплатформи формують політичний дискурс, впливають на урядові рішення та мобілізують міжнародну підтримку. Через вибір певної лексики медіа створюють образи сторін конфлікту, що формує емоційне ставлення аудиторії. Вживання метафор і фреймів допомагає структурувати сприйняття війни як боротьби за свободу і справедливість. Медіа виконують функцію посередника між політичними акторами та громадськістю, транслюючи офіційні позиції і реакції суспільства. Завдяки цьому вони значно впливають на конструювання міжнародного наративу про війну.

Цифрові медіа відіграють важливу роль у формуванні політичного дискурсу про війну в Україні, активно використовуючи лексико-семантичний концепт WAR. Онлайн-видання, соціальні мережі та відеоплатформи, такі як Twitter, Facebook, YouTube, Telegram, The Kyiv Independent, BBC Online, оперативно поширюють інформацію, аналізують події та впливають на суспільну думку. Терміни «*invasion*», «*resistance*», «*war crimes*», «*humanitarian crisis*» широко застосовуються для відображення реалій війни та мобілізації міжнародної підтримки.

Цифрові медіа сприяють інтерактивному обговоренню та створенню глобальної інформаційної спільноти, що дозволяє швидко реагувати на події та впливати на світове сприйняття війни. Вони забезпечують платформу для поширення різних точок зору, сприяючи формуванню багатовимірного

дискурсу. Завдяки швидкості обміну інформацією цифрові медіа значно посилюють вплив політичних повідомлень на аудиторію. Водночас вони виступають інструментом боротьби з дезінформацією та пропагандою. Такий функціонал підсилює роль цифрових медіа у конструюванні сучасних наративів про війну.

Наукові журнали відіграють важливу роль у дослідженні лексико-семантичного концепту WAR в англomовному політичному дискурсі, надаючи глибокий аналіз мовних стратегій, ідеологічних наративів та впливу медіа. Видання, такі як *Journal of Political Discourse Studies*, *International Journal of Communication*, *War & Society*, *Discourse & Society*, публікують дослідження, що охоплюють аспекти військової риторики, когнітивно-лінгвістичних моделей та впливу політичних заяв на суспільну свідомість. У таких статтях часто аналізуються терміни «*aggression*», «*occupation*», «*resistance*», а також використання метафор, що формують образ війни у міжнародному дискурсі.

Публікації сприяють систематизації знань про мовні механізми конструювання політичної реальності у воєнний час. Вони висвітлюють взаємозв'язок між лінгвістичними засобами та ідеологічними процесами в політичному дискурсі. Результати досліджень використовуються для розвитку теоретичних моделей та практичних рекомендацій у сфері політичної комунікації. Наукові журнали виступають важливим майданчиком для міждисциплінарного діалогу та розвитку досліджень концепту WAR.

Таблиця 1.4

Лексико-семантичні дослідження концепту WAR

Дослідження	Автор(и)	Рік	Основний фокус
Образні модифікації концепту «війна» в текстопросторах братів тютюників	Бондар Н.В.	2016	Вивчення змін у значеннях слів, пов'язаних із війною.

Концепт «війна»: особливості мовної об'єктивації у газетному тексті	Вільчинська Т.П.	2017	Аналіз використання військової лексики в соціальних мережах.
Евфемізми у політичному дискурсі (на матеріалі промови Джозефа Байдена)	Погоріла А. І.	2023	Дослідження риторичних прийомів у промовах політичних лідерів.
Особливості політичних текстів про військову агресію РФ проти України.	Рафалюк В.В.	2022	Аналіз дискурсивних стратегій у висвітленні війни в Україні.
Політичні евфемізми як засіб реалізації комунікативних стратегій і тактик у політичному дискурсі (на матеріалі промов Терези Мей)	Швечкова Ю.О.	2021	Дослідження когнітивних механізмів формування воєнних наративів.
Методологічні засади відтворення мовних репрезентацій етнокультурно маркованих концептів	Голубенко Н.І.	2019	Аналіз використання воєнної риторики в онлайн-пропаганді.

Джерело: сформовано автором.

Роботи авторів охоплюють різноманітні аспекти, такі як зміни в значеннях слів, пов'язаних із війною, використання військової лексики в соціальних

мережах, риторичні прийоми у політичних промовах, а також особливості висвітлення війни в Україні. Бондар Н.В. у своєму дослідженні року аналізує образні модифікації концепту «війна» в текстах братів Тютюників, досліджуючи, як змінюється значення слів у контексті війни [4, с.113].

Вільчинська Т.П. зосереджена на мовній об'єктивації концепту «війна» у газетних текстах, вивчаючи, як соціальні мережі впливають на використання військової лексики [8, с.112]. Особливий інтерес викликає вивчення медіа-дискурсу як інструменту політичної мобілізації та легітимації воєнних дій. Роботи авторів демонструють міждисциплінарний підхід до вивчення концепту «війна», що поєднує лінгвістичний, соціологічний та політичний аналіз.

Погоріла А. І. аналізує евфемізми у політичному дискурсі, зокрема на прикладі промови Джозефа Байдена, звертаючи увагу на риторичні прийоми політичних лідерів [27, с.60].

Рафалюк В. В. досліджує особливості політичних текстів, що висвітлюють військову агресію проти України, аналізуючи дискурсивні стратегії [29, с.141].

Швечкова Ю.О. розглядає політичні евфемізми як інструмент реалізації комунікативних стратегій і тактик, досліджуючи промови Терези Мей, і звертається до когнітивних механізмів формування воєнних наративів [37, с.131].

Голубенко Н.І. вивчає методологічні засади відтворення мовних репрезентацій етнокультурно маркованих концептів, зокрема використання воєнної риторики в онлайн-пропаганді [12, с.29].

Лексико-семантичні дослідження зосереджуються на вивченні значення слів, їхніх відтінків, змін у контексті та взаємозв'язків між лексичними одиницями. У межах аналізу політичного дискурсу особливу увагу приділяють поняттям, що формують суспільне сприйняття подій, зокрема концепту WAR. Дослідження включають виявлення ключових термінів, їхню частотність, семантичні зміщення та роль у маніпулятивних стратегіях. Такі дослідження допомагають розкрити механізми впливу мови на формування політичних

позицій і суспільної думки. Виявлення семантичних змін дозволяє простежити, як мовні одиниці адаптуються до нових соціально-політичних реалій. Особлива увага приділяється вивченню контекстуального використання термінів у медіа та офіційних документах, це сприяє глибшому розумінню ролі лексики у конструюванні політичних наративів війни.

Документація правозахисників лексико-семантичного концепту WAR у англomовному політичному дискурсі, зокрема на прикладі війни в Україні, є важливим аспектом для вивчення того, як війна представляється у медіа, офіційних заявах та міжнародних документах. Правозахисники фіксують використання термінів, пов'язаних з агресією, окупацією та насильством, щоб показати, як ці слова формують громадську думку і впливають на сприйняття війни на міжнародній арені. Лексико-семантичні зміни, що відбуваються в термінах, а також їх функціональне використання в політичних, медійних та дипломатичних контекстах, дозволяють краще розуміти, як терміни війни можуть служити інструментом впливу на міжнародну політику та суспільну свідомість, сприяючи підтримці або засудженню певних військових дій.

Отже, джерельна база дослідження лексико-семантичного концепту WAR у англomовному політичному дискурсі, на прикладі війни в Україні, має вирішальне значення для розуміння того, як війна відображається в мовних практиках та політичних наративах. Основними джерелами є міжнародні організації, медіа, наукові публікації та політичні тексти, які містять аналіз використання термінів, що описують військові конфлікти. Вивчення документів, таких як звіти правозахисників, офіційні заяви урядів та дипломатичні тексти, дозволяє виявити, як мовні конструкції сприяють формуванню міжнародного іміджу конфлікту, визначенню ролі агресора і жертви, а також впливають на громадську думку. Вивчення цих джерел допомагає визначити не лише особливості використання термінів, а й метафор, евфемізмів та риторичних прийомів, що активно застосовуються в політичних та медіа дискурсах для досягнення певних комунікативних цілей.

РОЗДІЛ 2

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОГО КОНЦЕПТУ WAR У АНГЛОМОВНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ НА ПРИКЛАДІ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

2.1. Дослідження концепту у сучасній лінгвістиці

У сучасній лінгвістиці дослідження концепту займає провідне місце, оскільки концепт виступає ключовим елементом у розумінні мови як засобу пізнання і відображення дійсності. Концепт трактується як ментальна одиниця, яка містить у собі узагальнене знання про предмети, явища, ситуації чи процеси, що є значущими для носіїв мови. Його структура багатовимірна: концепт поєднує у собі когнітивні, емоційні, культурні та асоціативні компоненти, це уможлиблює не лише опис значення слова, але й розкриття глибинних пластів національної свідомості та мовної картини світу [3, с.62]. Відтак, в межах когнітивної лінгвістики концепт розглядається як одиниця колективного знання, яка формується на основі індивідуального досвіду, але при цьому закріплюється у мові через сталі мовні вирази, метафори, символи та фразеологізми.

Таблиця 2.1

Дослідження концепту у сучасній лінгвістиці

Аспект	Опис
Визначення концепту	Ментальна одиниця, яка відображає знання про об'єкт, явище чи процес, значущі для людини.
Походження поняття	Запозичено з філософії; активно розвивається у когнітивній лінгвістиці.
Структура концепту	Включає когнітивний, емоційний, асоціативний, культурний компоненти.
Типи концептів	Індивідуальні, колективні, універсальні, національно-специфічні, конкретні, абстрактні.

Методи дослідження	Когнітивний аналіз, дискурсивний аналіз, лінгвокультурологічний підхід, контекстуальний аналіз.
Галузі використання	Політичний, медійний, художній, науковий дискурси; перекладознавство; міжкультурна комунікація.
Значення в лінгвістиці	Сприяє розумінню мовної картини світу, виявленню культурних і національних особливостей.
Актуальні напрями досліджень	Концепти в дискурсі, концептуалізація, деконцептуалізація, національно-культурні концепти.
Зв'язок з іншими науками	Психологія, філософія, культурологія, соціолінгвістика, семіотика.

Джерело: [38, с.129].

Поняття «концепт» є одним із центральних у сучасній лінгвістиці, особливо в межах когнітивної парадигми, яка розглядає мову як інструмент пізнання світу та відображення ментальної діяльності людини. Концепт трактується як складна ментальна одиниця, яка зберігає в собі узагальнене знання про певне явище, об'єкт чи процес, що має важливе значення для людської свідомості. Він поєднує в собі як раціональні, так і емоційні, чуттєві, культурні, символічні та асоціативні компоненти.

За спостереженнями О. Кубрякової, поняття «концепт» має узагальнювальний характер: воно охоплює кілька наукових галузей, зокрема когнітивну психологію та когнітивну лінгвістику, які досліджують процеси мислення, пізнання, а також способи зберігання й опрацювання інформації[38,с.129].

На відміну від значення слова, концепт є ширшим утворенням, яке формується на перетині індивідуального досвіду, суспільної свідомості та культурно-національних традицій. Концепти відображають не лише мовні знання, а й спосіб, у який людина організовує та інтерпретує реальність. Вони виступають основою для формування світогляду і впливають на комунікативну

поведінку. Дослідження концептів дозволяють зрозуміти, як культурні особливості та історичний досвід впливають на сприйняття різних явищ.

Мовне вираження концепту може реалізовуватися через окремі слова, фразеологізми, метафори, образи, тексти, а також невербальні засоби. Концепт виступає своєрідним посередником між мовою та мисленням, фіксуючи у свідомості узагальнене уявлення про предмети чи явища світу [2, с.104]. Його дослідження дозволяє лінгвістам вийти за межі формально-семантичного аналізу й перейти до вивчення глибинних смислових структур, що відображають когнітивну діяльність людини.

Залежно від підходу, концепт може розглядатися як одиниця пам'яті, мислення, культури або комунікації, що лише підкреслює його міждисциплінарний характер. У мовознавстві концепт виконує функцію пояснення, як саме людина осмислює, класифікує та інтерпретує навколишню дійсність крізь призму мови. Його вивчення є надзвичайно важливим для розуміння механізмів концептуалізації реальності, створення мовної картини світу та виявлення національно-культурної специфіки мислення. Дослідження концептів дозволяють виявити, яким чином мова відображає цінності, традиції та світогляд певної спільноти. Вони слугують ключовими елементами у формуванні ідентичності та міжкультурної комунікації. Вивчення концептів сприяє розкриттю когнітивних процесів, що лежать в основі мовного сприйняття та творення смислів.

Поняття «концепт» має міждисциплінарне походження і бере свій початок у філософських роздумах про природу мислення, пізнання та мови. Ще в античній філософії простежуються ідеї, які можна вважати прообразами сучасного уявлення про концепт, зокрема у працях, де обговорювалися форми, ідеї, категорії та сутності як абстрактні ментальні утворення. У подальшому розвитку філософії, особливо в епоху Нового часу, розвивалися уявлення про поняття як основну одиницю пізнання, наголошувалося на тому, що

пізнавальний процес здійснюється через оперування абстрактними ментальними структурами.

У ХХ столітті поняття «концепт» починає активно функціонувати в аналітичній філософії, логіці, семантиці та, згодом, у лінгвістиці. Термін став ключовим у когнітивних науках, де він розглядається як фундаментальна одиниця ментальної організації знань. Концепти стали предметом інтенсивного вивчення в психології, філософії та лінгвістиці, що сприяло формуванню міждисциплінарних теоретичних підходів. Їх дослідження допомагає зрозуміти, як люди структурують досвід і формують смисли через мову.

Поштовх до широкого вживання цього терміна у мовознавстві дали дослідження, які доводили, що мислення є метафоричним за своєю природою, а мова є інструментом репрезентації концептів. У слов'янській лінгвістичній традиції також підкреслювався тісний зв'язок концепту з національною свідомістю, ментальністю та культурною пам'яттю. У сучасному мовознавстві концепт розглядається не лише як результат індивідуального осмислення дійсності, а й як колективне надбання, зафіксоване у мові, культурі та комунікативній практиці, що робить його універсальним інструментом для аналізу взаємозв'язку мови, мислення та культури.

Шевченко О. наводить п'ять основних підходів до розуміння терміна концепт: лінгвокогнітивний, лінгвокультурологічний, логічний, семантико-когнітивний, філософсько-семіотичний[38, с.129]. Лінгвокогнітивний підхід розглядає концепт як елемент ментальних або психічних структур людської свідомості. У межах цього підходу концепт постає як багатовимірне смислове утворення, що включає ціннісні, образні та поняттєві компоненти і функціонує як змістовий елемент індивідуальної картини світу.

Лінгвокультурологічний підхід трактує концепт як ключову одиницю культури, своєрідний її смисловий осередок. З цієї точки зору концепт постає як семантичне утворення з виразними лінгвокультурними характеристиками,

властивими певній етнічній спільноті, тобто як культурально зумовлена система уявлень про певний об'єкт.

Логічний підхід досліджує концепти за допомогою логічних методів, не прив'язуючи їх безпосередньо до мовного вираження.

Семантико-когнітивний підхід зосереджується на аналізі лексичної та граматичної семантики мовних одиниць як ключового інструменту для встановлення змісту концептів і створення їх моделей – від мовної семантики до концептосфери.

Філософсько-семіотичний підхід описує концепт як елемент знакової системи, акцентуючи на його когнітивній та семіотичній природі.

Структура концепту є складною та багаторівневою, оскільки ця ментальна одиниця поєднує в собі різноманітні аспекти знання, досвіду, уявлень та емоцій людини щодо певного об'єкта чи явища. У лінгвістичному розумінні концепт не обмежується лише значенням слова, а включає цілу систему когнітивних ознак, які формуються під впливом індивідуального та колективного досвіду, культурних традицій, емоційної оцінки, асоціацій та символічних уявлень [35, с.58]. До основних складників структури концепту належать ядерна, периферійна та образна зони.

Ядро концепту містить найстійкіші, загальноприйняті характеристики, які сприймаються як базові для певного поняття. Периферійна зона включає менш стабільні, контекстуально змінні ознаки, що доповнюють основне значення концепту. Образна зона містить асоціації, символи та емоції, які надають концепту експресивного та культурного забарвлення. Така багаторівнева структура забезпечує гнучкість і адаптивність концепту у різних комунікативних ситуаціях. Вивчення цих складників дозволяє глибше зрозуміти, як формується і трансформується зміст поняття в свідомості людини.

Периферія охоплює менш усталені ознаки, що можуть змінюватися залежно від контексту, мовної ситуації або суб'єктивного сприйняття. Образна зона відповідає за візуальні, емоційні та метафоричні елементи, які формують

уявлення про концепт у свідомості мовця. Завдяки такій багатокомпонентній структурі концепт здатен функціонувати не лише як одиниця мислення, а й як засіб збереження й передання культурного досвіду, що реалізується у мові через різноманітні мовні засоби – від окремих слів до складних дискурсивних побудов. Складна організація дозволяє концепту адаптуватися до різних комунікативних ситуацій та враховувати індивідуальні й колективні особливості сприйняття. Водночас концепт виступає як міст між індивідуальним досвідом і соціокультурними нормами, забезпечуючи сталість і водночас гнучкість смислових структур. Така динамічність робить концепт ефективним інструментом у процесах комунікації і пізнання.

Таблиця 2.2

Типи концептів у сучасній лінгвістиці

Тип концепту	Характеристика	Приклади концептів
Універсальні	Спільні для всіх культур, пов'язані з базовими потребами та досвідом	Життя, смерть, сім'я, вода
Національно-специфічні	Властиві окремим культурам, мають етнокультурне забарвлення	Шляхетність (українська культура), чайна церемонія (Японія)
Конкретні	Пов'язані з фізичними об'єктами, сприймаються чуттєво	Дім, дерево, книга
Абстрактні	Описують нематеріальні поняття, не мають фізичної форми	Любов, свобода, справедливість
Базові	Первинні, прості для сприйняття та універсальні	Вогонь, тіло, мати, світло

Похідні	Утворюються шляхом узагальнення чи метафоризації базових	Віра, щастя, безпека
Складні	Складаються з кількох елементів, поєднують різні сміслові сфери	Громадянське суспільство, сталий розвиток
Індивідуальні	Формуються на основі особистого досвіду	Дім дитинства, перше кохання
Колективні	Закріплені в культурі або суспільстві, відображають спільні уявлення	Батьківщина, народ, перемога

Джерело: сформовано автором на основі опрацьованого матеріалу [14, с.56-60].

У сучасній лінгвістиці виділення типів концептів є важливим аспектом для глибшого розуміння їхньої природи, функцій та способів репрезентації у мові. Концепти класифікують за різними критеріями: за обсягом, характером змісту, сферою функціонування, ступенем абстрактності, а також за їхньою належністю до певної культури чи спільноти. Залежно від джерела походження та форми існування концепти поділяють на універсальні та національно-специфічні.

Універсальні концепти є спільними для всіх культур і націй, адже вони відображають базові елементи людського буття, наприклад, такі як життя, смерть, любов, їжа, вода тощо.

Натомість національно-специфічні концепти формуються під впливом історичних, культурних, релігійних та соціальних чинників конкретної мовної спільноти, і тому мають виражене етнокультурне забарвлення.

За ступенем узагальнення виділяють конкретні та абстрактні концепти. Конкретні пов'язані з чуттєвим досвідом і мають матеріальний вияв, тоді як абстрактні позначають нематеріальні явища, як-от свобода, справедливість, гідність.

Концепти можуть різнитися за ступенем стабільності у свідомості носіїв мови, що впливає на їхнє функціонування в комунікації. Важливим є врахування динамічності концептів, оскільки вони можуть змінюватися під впливом соціокультурних трансформацій. Такий підхід дозволяє більш точно відображати багатогранність і розвиток мовної картини світу.

Андрусь А. виокремлює такі основні ознаки концепту:

- 1) концепт – ідеальний об'єкт; 2) сфера локалізації концепту – свідомість людини;
- 3) концепт не ізольований, він тісно взаємодіє з іншими концептами;
- 4) концепт об'єктивується мовними засобами; 5) концепт характеризується досить складною структурою [1, с13].

Методи дослідження концепту в сучасній лінгвістиці базуються на міждисциплінарному підході, що поєднує інструменти когнітивної лінгвістики, семантики, прагматики, психолінгвістики та культурології. Одним із основних є когнітивно-дискурсивний аналіз, який дозволяє вивчати концепт у реальному мовному вживанні, досліджуючи тексти, дискурси, жанри. Часто застосовується метод компонентного аналізу для виокремлення семантичних ознак, а також концептуальний аналіз, що передбачає виявлення структури та змісту концепту через аналіз мовних засобів його репрезентації [36, с.108]. Метод асоціативного експерименту використовується для дослідження індивідуального та колективного уявлення про концепт у свідомості носіїв мови. Корпусний аналіз дозволяє ідентифікувати частотність і контексти вживання концепту в різноманітних текстах.

Концепт як когнітивна одиниця активно використовується в різних галузях гуманітарного знання, зокрема у лінгвістиці, філософії, культурології, психології та літературознавстві. У лінгвістиці концепти допомагають досліджувати взаємозв'язок мови, мислення та культури, виявляючи, як через мову передається колективний досвід і знання. У філософії концепти слугують засобом аналізу абстрактних понять та категорій пізнання. У культурології вони

розглядаються як носії національних цінностей, символів і культурної ідентичності.

У психології концепти вивчаються як елементи когнітивних процесів — сприймання, пам'яті, уяви, категоризації. У літературознавстві дослідження концептів дозволяє глибше інтерпретувати художні тексти, аналізувати образну систему та авторські смисли. Міждисциплінарний характер досліджень концептів сприяє інтеграції різних методологій і теоретичних підходів, це дозволяє більш комплексно розглядати роль концептів у формуванні мовної картини світу та когнітивних моделей. Завдяки цьому концепти виступають важливим інструментом для розуміння взаємодії мови, культури та мислення в різних сферах людської діяльності.

Значення в лінгвістиці є ключовим поняттям, яке визначає зв'язок між мовними одиницями та реальними чи абстрактними об'єктами, явищами, ідеями, що вони позначають. Поняття охоплює як семантичне значення слів, так і значення більш складних мовних структур, таких як фрази, речення та тексти. В лінгвістиці виділяють кілька рівнів значення: денотативне (безпосереднє, об'єктивне значення слова), конотативне (додаткові емоційні чи асоціативні відтінки) та прагматичне (залежне від контексту та ситуації комунікації).

Значення є важливим елементом когнітивної лінгвістики, оскільки воно відображає те, як людина категоризує і інтерпретує навколишній світ через мову [22, с.107]. Окрім того, значення взаємодіє з іншими мовними компонентами, формуючи комплексні структури смислу в процесі комунікації. Вивчення значення дозволяє розкрити глибинні механізми мовного пізнання та способи передачі знань, це сприяє розумінню не лише лінгвістичних, а й культурних і когнітивних аспектів людської діяльності.

Актуальні напрями досліджень концептів у сучасній лінгвістиці охоплюють кілька ключових напрямків, зокрема когнітивну лінгвістику, лінгвокультурологію, психолінгвістику та аналіз дискурсу. Одним із основних є дослідження концептів як частини когнітивних структур, що дозволяє виявити

механізми формування та функціонування концептів у свідомості людини. Лінгвокультурологічні дослідження зосереджуються на вивченні взаємозв'язку між мовними концептами та культурними цінностями, традиціями та соціальними нормами.

Психолінгвістика зосереджується на вивченні того, як концепти утворюються в процесі когнітивної діяльності та яким чином мова відображає індивідуальні та колективні уявлення про реальність. Аналіз дискурсу вивчає, як концепти реалізуються у мовленнєвих актах і як вони впливають на побудову смислів у комунікативних ситуаціях. Важливим аспектом є також міждисциплінарний підхід, який дозволяє інтегрувати різні методології для більш глибокого розуміння природи концептів. Сучасні дослідження спрямовані на виявлення динаміки розвитку концептів у контексті соціокультурних змін та технологічного прогресу. Такий підхід відкриває нові перспективи для вивчення ролі мови в когнітивних і культурних процесах.

Концепт має тісний зв'язок з іншими науками, оскільки він є універсальною одиницею, що охоплює різні аспекти людського пізнання. У філософії концепт розглядається як абстракція, що відображає суть об'єктів і явищ, через які здійснюється пізнання. У когнітивній науці він виступає як одиниця мислення, що формується на основі індивідуального досвіду та колективного знання. Психологія досліджує концепт як елемент когнітивних процесів, таких як сприймання, пам'ять та мислення, а також вивчає, як концепти впливають на прийняття рішень та формування уявлень про світ [26, с.93].

У культурології концепти стають важливими для аналізу національної ідентичності, символів і традицій. У соціології та антропології концепти допомагають вивчати взаємодію між мовними, соціальними та культурними структурами. Завдяки цьому вони сприяють розкриттю механізмів соціального конструювання реальності. Концепти виступають інструментом у дослідженні процесів передачі культурних цінностей і норм. Взаємодія між різними

науковими дисциплінами дозволяє створити цілісне уявлення про роль концептів у формуванні індивідуального та колективного досвіду.

Отже, дослідження концепту в сучасній лінгвістиці є надзвичайно важливим, оскільки воно дозволяє зрозуміти, як мова відображає процеси мислення, пізнання та культурної ідентичності. Концепт є основною одиницею когнітивної структури, через яку ми осмислюємо навколишній світ. Вивчення концептів допомагає не лише виявити механізми категоризації реальності, але й розкрити, як мовні одиниці формують уявлення про світ у різних культурах і суспільствах. Дозволяє поглибити розуміння зв'язку між мовою, мисленням і культурою, а також вивчати, як індивідуальні та колективні уявлення знаходять своє відображення в мовних структурах. Зокрема, у лінгвістичному аналізі концептів відображається сутність комунікації, взаємодії між людьми, а також ролі мови у формуванні та збереженні культурних та національних ідентичностей.

2.2. Особливості концепту WAR у англomовному політичному дискурсі

Концепт війни є одним із найпотужніших і багатозначних у англomовному політичному дискурсі. Він має не лише пряме значення, пов'язане з фізичними конфліктами, але й широке символічне та метафоричне використання, що відображає соціально-політичні реалії, ідеологічні наративи та культурні уявлення. В англomовному політичному дискурсі концепт війни часто виступає не тільки як опис реальних військових дій, але й як метафора для політичної боротьби, економічних змагань, боротьби за владу, а також для опису соціальних та культурних конфліктів. *«Концепт WAR в англomовній картині світу постає головним руйнівним началом всесвіту, втіленням негативних сил хаосу, що здатні поглинути існуючий лад»*, згідно з Шевченко О.[39, с135].

Багатогранність дозволяє концепту «war» виконувати важливу функцію у формуванні суспільної свідомості та політичних позицій. Через різні мовні форми і контексти концепт активно впливає на сприйняття як внутрішніх, так і міжнародних подій. Водночас його використання часто пов'язане з мобілізацією

підтримки, легітимацією політичних рішень і формуванням колективної ідентичності. Такий широкий спектр застосування робить концепт «war» ключовим інструментом у сучасному політичному дискурсі.

Таблиця 2.3

Особливості концепту WAR у англomовному політичному дискурсі

Особливість концепту WAR	Приклад	Мовна репрезентація
Метафора боротьби за ресурси	«Economic war», «War on terror», «War on drugs»	«The war on terror is a battle for global security»
Політична мобілізація	Використання концепту для мобілізації підтримки або виправдання дій уряду	«We must win this war for democracy»
Національна єдність	Війна як інструмент для зміцнення національної єдності	«In times of war, we stand united»
Визначення ворога	Опис ворогів як «злого» та «неправедного»	«We are fighting the evil forces of oppression»
Емоційна реакція	Війна як засіб для пробудження патріотичних почуттів	«Our brave soldiers fight for our freedom»
Ідеологічна боротьба	Війна за «поширення демократії» або «боротьба за справедливість»	«This war is a fight for freedom and justice across the world»
Війна як інструмент контролю	Використання війни для зміцнення контролю над певними регіонами	«This war will ensure our influence in the region»
Символіка «ми» і «вони»	Створення образу «ми» (нація) і «вони» (ворог) через концепт війни	«We must defeat the enemy for the good of our people»

Інформаційна війна	Використання концепту війни в контексті інформаційної боротьби	«The media is the front line in this war»
--------------------	--	---

Джерело:[1, с.12-16].

Метафора боротьби за ресурси широко використовується в політичному дискурсі, де війна виступає як боротьба за обмежені блага, такі як економічні, соціальні чи природні ресурси. Прикладами таких метафор є вирази на зразок «*Economic war*», «*War on terror*», «*War on drugs*», «*War on poverty*», «*Trade war*», «*Cyber war*», які застосовуються для позначення глобальних конфліктів і боротьби за контроль над ресурсами чи ідеологіями. У випадку «*War on terror*» мова йде про боротьбу за глобальну безпеку, де тероризм розглядається як загроза, яка потребує активної протидії. Водночас, «*War on drugs*» уособлює боротьбу з незаконним обігом наркотиків, що, як вважається, є однією з найбільших загроз для здоров'я суспільства та стабільності.

Термін «*War on poverty*» часто використовується для опису політик, спрямованих на зменшення бідності і соціальної нерівності, де соціальні ресурси стають предметом боротьби між різними політичними силами. Інші приклади, як «*Trade war*» та «*Cyber war*», описують боротьбу між державами за економічні переваги через торгові санкції або кібератаки. Всі ці метафори підкреслюють важливість конфлікту і необхідність мобілізації ресурсів для досягнення стратегічних цілей, таких як забезпечення безпеки або боротьба з соціальними явищами, як-от наркотики чи тероризм.

Водночас такі метафори можуть слугувати інструментом політичного впливу, формуючи уявлення про загрози і стимулюючи підтримку відповідних заходів. Вони відображають складність і багатогранність сучасних конфліктів, де межі між військовими, економічними та соціальними аспектами є розмитими. Метафори війни відіграють важливу роль у конструюванні політичних наративів і мобілізації суспільної уваги. Через них політики і медіа здатні створювати емоційно забарвлені образи, які впливають на громадську думку і формують

ставлення до певних подій. Такі мовні засоби сприяють легітимізації дій влади та виправданню складних рішень у контексті боротьби з реальними або уявними загрозами.

Політична мобілізація є важливим аспектом використання концепту війни в дискурсі, оскільки вона дозволяє урядам залучити громадськість до підтримки певних дій або політик, виправдовуючи їх необхідність через концепт боротьби за вищі ідеали. Вислови на кшталт «*We must win this war for democracy*» стають потужним інструментом для мобілізації нації, де війна втілює боротьбу не лише за фізичні ресурси, а й за принципи, такі як демократія, свобода чи права людини [11, с.156].

Політичні лідери можуть застосовувати концепт війни для виправдання певних дій уряду, таких як посилення безпеки або участь у міжнародних конфліктах, переконуючи суспільство, що ці дії необхідні для забезпечення більшого блага, захисту національних цінностей або глобальної стабільності. Висловлювання, подібні до «*We must win this war for democracy*», створюють сильний емоційний імпульс, закликаючи до єдності і національної солідарності в умовах глобальної боротьби за справедливість та свободу. Такий дискурс часто спирається на використання патріотичних символів та історичних аналогій, що посилюють почуття колективної відповідальності. Крім того, ці вислови можуть слугувати механізмом консолідації суспільства перед зовнішніми викликами, формуючи уявлення про спільну мету і необхідність спільних зусиль. Водночас, подібні наративи здатні впливати на мобілізацію ресурсів та підтримку урядових ініціатив у кризових ситуаціях.

Війна часто використовується як інструмент для зміцнення національної єдності, де концепт війни виступає як фактор мобілізації суспільства навколо спільної мети. Вислови на кшталт «*In times of war, we stand united*» підкреслюють важливість солідарності та єдності нації в умовах зовнішньої чи внутрішньої загрози. Така мобілізація громадян через поняття війни може посилювати патріотизм і почуття спільності, формуючи загальну мету, яка об'єднує народ

перед загрозою. Подібні наративи допомагають формувати колективну ідентичність і підсилюють відчуття належності до нації в критичні періоди. Завдяки цьому концепт війни стає не лише описом конфлікту, а й потужним засобом політичної і соціальної інтеграції.

Таблиця 2.4

Емоційна реакція

Особливість концепту	Приклад	Мовна репрезентація
Піднесення патріотичних почуттів	Заклик до підтримки військових зусиль	«Our brave soldiers fight for our freedom»
Героїзація учасників конфлікту	Опис військових або громадян як героїв	«The heroes of this war will be remembered forever»
Емоційне залучення до боротьби	Мобілізація підтримки національної боротьби	«We must unite to defend our country!»
Загроза зовнішнього ворога	Створення образу зовнішнього ворога як загрози для нації	«We face a grave threat to our survival»
Підтримка урядових ініціатив	Обґрунтування урядових дій через емоційні аргументи	«This war is for the future of our children»
Символіка самопожертви	Підкреслення важливості самопожертви заради національних цінностей	«Sacrifice today for a better tomorrow»

Джерело: сформовано автором на основі опрацьованого джерела [13, с.18-21].

Концепт війни в політичному дискурсі часто викликає сильну емоційну реакцію, використовуючи образи боротьби, жертв і героїзму, щоб мобілізувати громадську підтримку та мотивувати до дії. Війна як метафора допомагає

підсилити емоційну напругу, створюючи відчуття терміновості та важливості подій, закликаючи людей до єдності і самопожертви заради більшої мети.

Емоційні імпульси можуть впливати на громадську думку, сприяючи підтримці урядових ініціатив чи військових операцій, адже війна в такому контексті стає не лише фізичним конфліктом, але й духовною боротьбою за майбутнє нації. Подібні наративи можуть формувати колективну ідентичність, об'єднуючи різні соціальні групи навколо спільної мети. Вони часто використовують символіку і патріотичні образи для посилення емоційного впливу та створення відчуття спільної відповідальності. Така риторика може стимулювати активну участь громадян у волонтерських та підтримуючих ініціативах, що є важливим елементом суспільної мобілізації в умовах конфлікту.

Концепт національної єдності в контексті війни використовується для мобілізації громадян та зміцнення внутрішньої солідарності в умовах зовнішніх загроз. Війна часто стає тим фактором, що об'єднує людей, знімаючи розбіжності між різними соціальними групами та політичними силами, адже всі сили нації мають спільну мету — захист своєї держави. Президент України, Володимир Зеленський, у своїй промові до Конгресу США: «*We Stand, We Fight and We Will Win. Because We Are United*» [51], таким чином наголошує на важливості єдності для досягнення перемоги та подолання труднощів. Такі заклики підсилюють відчуття спільної мети, що, в свою чергу, зміцнює національний дух і підтримку урядових дій.

Війна в Україні часто описується як боротьба за незалежність та суверенітет країни, де концепт «війни» набуває символічного значення захисту національних цінностей і суверенітету від зовнішньої агресії. У цьому контексті вислови, такі як «*In this war for freedom and independence...*» [52], акцентують увагу на важливості цієї боротьби для збереження ідентичності держави, що сприймається як захист не лише території, але й національних ідеалів. Конфлікт сприймається не лише як збройне протистояння, а як екзистенційна боротьба за

право українського народу самостійно визначати своє майбутнє. Символічний вимір війни підкреслює значення кожного аспекту спротиву — політичного, культурного, інформаційного. У свідомості громадян війна постає як випробування на здатність зберегти історичну пам'ять, мову та гідність.

Ідеологічний аспект війни в Україні отримує своє відображення через концепт боротьби між демократією та авторитаризмом, що має велике значення на міжнародній арені. Володимир Зеленський: «*We defend ourselves against the onslaught of tyranny ... Our brave defenders ... thanks to whom Ukraine has survived*»[53] ставить Україну в опозицію до авторитарного режиму Росії, створюючи додаткову моральну ідеологічну підтримку для української боротьби звертає увагу на глобальну значущість конфлікту, оскільки боротьба за демократію стає боротьбою за цінності, які сприймаються як універсальні та важливі для всіх демократичних держав.

Усі аспекти демонструють складність і багатогранність концепту WAR в англomовному політичному дискурсі, що відображає не тільки фізичний аспект війни, але й її соціальні, моральні, гуманітарні та ідеологічні виміри.

Таким чином, особливості концепту WAR у англomовному політичному дискурсі мають важливе значення для розуміння того, як війна впливає на формування політичних наративів і стратегій. Вони дозволяють побачити, як через метафори і риторичні фігури війна втілює не лише фізичний конфлікт, а й ідеологічну боротьбу, мобілізацію нації, моральну підтримку та міжнародну політику. Концепт WAR використовується для опису боротьби за національну незалежність, за демократію проти авторитаризму, для мобілізації внутрішньої єдності та посилення національного духу в умовах агресії. Важливою частиною є також вплив війни на громадську думку та маніпулювання інформацією через медіа. Зрозуміння цих особливостей дає змогу краще усвідомити, як політики і медіа використовують концепт війни для зміцнення своїх політичних позицій і досягнення підтримки на міжнародній арені.

РОЗДІЛ 3

ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОГО КОНЦЕПТУ WAR У АНГЛОМОВНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ НА ПРИКЛАДІ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

3.1. Методи та матеріали дослідження лексико-семантичного концепту WAR у англomовному політичному дискурсі на прикладі війни в Україні

Організація дослідження лексико-семантичного концепту WAR у англomовному політичному дискурсі на прикладі війни в Україні передбачає комплексний підхід, який включає вивчення різних аспектів семантики, прагматики та культурного контексту вживання концепту. Важливим етапом є відбір корпусу мовного матеріалу, який формується з офіційних заяв політичних діячів, публічних виступів, ЗМІ, аналітичних текстів та соціальних мереж. Корпус дозволяє дослідити частотність, контекстуальні особливості, а також варіативність лексичних одиниць, що відображають концепт війни в різних політичних ситуаціях і дискурсивних жанрах. Індивідуальне через концепт перемоги набуває форми колективного. Таке колективне вираження індивідуального суголосне з Майданом 2014 р. і має універсальну психічну форму, джерелом якої є національні архетипи [24, с.22].

Таблиця 3.1

Методи та матеріали дослідження лексико-семантичного концепту WAR у англomовному політичному дискурсі на прикладі війни в Україні

Аспект дослідження	Опис / Зміст	Приклад / Коментар
Організація дослідження	Визначення корпусу текстів (політичні виступи, ЗМІ, соцмережі)	Формування репрезентативного корпусу матеріалів для аналізу

Обробка матеріалів	Корпусний аналіз, лексичний пошук, семантичний аналіз	Визначення частотності, контексту, конотативних відтінків
Методи дослідження	Семантичний аналіз	Виявлення денотативного та конотативного значення лексем, метафоричні значення
Когнітивно- семантичний аналіз	Аналіз структури концепту, ядра та периферії, образних зон	Визначення когнітивних моделей і асоціацій, що активізуються у свідомості
Прагматичний аналіз	Дослідження комунікативної функції концепту у різних політичних жанрах	Аналіз функції мобілізації, легітимації, делегітимації у мовленні
Лінгвокультурологічний підхід	Вивчення культурних та національних особливостей відображення концепту	Аналіз впливу культурного контексту на конструювання значення концепту
Матеріали дослідження	Лексичні одиниці, що позначають безпосередньо WAR	war, battle, conflict, invasion, combat, siege, ceasefire
Розширені лексеми та фрази	Військова термінологія, фразеологізми, метафори, переносні значення	military buildup, armed resistance, strategic withdrawal, peacekeeping mission
Політичні вислови та наративи	Офіційні заяви, публічні промови,	Вислови на кшталт «We must defend our

	медіа-матеріали, соцмережі	sovereignty» чи «This is a fight for freedom»
Аналітичні тексти	Експертні статті, доповіді, міжнародні заяви	Аналіз аргументації, структур наративів, ідеологічного підґрунтя
Соціальні мережі	Твітти, пости, коментарі, меми	Відображення громадської думки та емоційного сприйняття концепту
Етичні аспекти дослідження	Конфіденційність, обережність у роботі з чутливими темами, достовірність джерел	Забезпечення етичних стандартів дослідження

Джерело: сформовано автором.

Методи дослідження лексико-семантичного концепту WAR передбачають застосування комплексу взаємопов'язаних філологічних підходів, що поєднують семантичний, когнітивно-семантичний, прагматичний і лінгвокультурологічний аналізи. Семантичний аналіз спрямований на вивчення структури значення лексичних одиниць, які репрезентують концепт війни, з урахуванням їхньої денотативної (об'єктивно-референтної) та конотативної (оцінно-емоційної) складових. У процесі такого аналізу простежується, як відбувається семантичне розширення чи звуження значення лексем, як формуються синтагматичні зв'язки між словами типу *war effort*, *war zone*, *war crimes*, *war rhetoric*, що демонструють різні аспекти концептуального поля. Особлива увага приділяється виявленню метафоричних і метонімічних моделей, завдяки яким концепт WAR постає не лише як фізичне протистояння, а як символ боротьби ідеологій, систем цінностей, світоглядів. Так, метафоричні конструкції типу *information war*, *war on terror*, *war against corruption* демонструють процес концептуального

переносу, у якому фізичний акт збройної боротьби трансформується у сферу абстрактних чи соціальних явищ.

Когнітивно-семантичний підхід поглиблює розуміння концепту через аналіз концептуальних структур, що формуються у свідомості мовців. У цьому аспекті WAR розглядається як фреймова структура, у якій ядро складають лексеми *war, battle, fight, conflict*, тоді як периферію формують похідні асоціативні поля, пов'язані з поняттями *freedom, sacrifice, resistance, victory, loss, honor*. Дослідження таких фреймів дозволяє визначити, як у мовній свідомості відбувається когнітивна категоризація війни – тобто як війна сприймається не лише як подія, а як ментальний конструкт, що відображає ціннісні, моральні та культурні установки суспільства. У політичному дискурсі війна постає не тільки як акт агресії, а як моральна необхідність, боротьба за свободу чи національну гідність.

Прагматичний аналіз спрямований на з'ясування комунікативних стратегій і тактик, через які реалізується концепт WAR у політичних промовах, офіційних заявах, медіатекстах і публіцистиці. У межах цього підходу досліджується, як мовні одиниці виконують ідеологічні, емоційно-впливові та маніпулятивні функції, наприклад у висловах *defend our homeland, fight for freedom, stand with Ukraine*. Такі фрази не лише інформують, але й формують соціально-емоційний фон сприйняття, виступаючи засобом мобілізації, легітимації дій влади або формування наративів опору та солідарності. Прагматичний аспект дозволяє виявити, як через мовні форми транслуються соціально-політичні меседжі, спрямовані на підтримку певної позиції або створення конкретної картини реальності.

Лінгвокультурологічна перспектива дозволяє розглядати концепт WAR як культурно маркований феномен, у якому відображаються історичний досвід, національні міфи, символічні образи та колективна пам'ять. У межах англomовного політичного дискурсу війна нерідко репрезентується через концепти *freedom, democracy, justice*, що мають виразне ціннісне навантаження.

У контексті війни в Україні особливо помітною є тенденція до моральної дихотомії — поділу сторін конфлікту на «захисників демократичного світу» та «агресора», що проявляється у медійних наративах і політичній риторичі. Лінгвокультурологічний аналіз дозволяє простежити вплив історичних, соціокультурних і політичних чинників на формування концептуальної структури війни, а також на способи її вербалізації в англomовних текстах [33, с.95].

Окрім безпосередньо військової термінології, матеріали дослідження охоплюють широкий пласт лексичних одиниць, які інтегрують концепт *WAR* у суміжні семантичні поля – економічне, інформаційне, культурне та ідеологічне. Подібна інтеграція демонструє високий рівень дискурсивної дифузії концепту, коли його семантична структура виходить за межі суто військового контексту й набуває властивостей соціально-політичного універсалію. Висловлювання на кшталт *economic sanctions, information warfare, cyber attacks, propaganda campaign, ideological struggle, national resilience, strategic partnership, international coalition, diplomatic negotiations, humanitarian aid* репрезентують багатовекторність сучасного розуміння війни. Їх використання в політичних і медійних текстах відображає тенденцію до семантичного розширення концепту *WAR*, унаслідок чого війна розглядається як багаторівневе явище, що проникає в економічну політику, інформаційний простір, міжнародну дипломатію та гуманітарну сферу. Таке розширення підтверджує, що війна у сучасному політичному дискурсі функціонує не лише як фізичне протистояння, а й як метафора глобального конфлікту інтересів і цінностей.

Важливе місце у формуванні концептуальної структури *WAR* посідають метафоричні та символічні вислови, які розширюють його смислове поле, створюючи складну мережу асоціацій і конотацій. Висловлювання *battle for democracy, fight for freedom, defense of sovereignty, struggle against tyranny, frontline of resistance* виконують не лише номінативну функцію, а й формують емоційно-ціннісну рамку сприйняття, в межах якої війна осмислюється як

боротьба за універсальні гуманістичні ідеали. Такі конструкції активізують фрейм боротьби, у якому наявні ролі героя, ворога, жертви, визволителя, а також мета – перемога або відновлення справедливості. Через ці образи створюється дискурсивна легітимація насильства, де воєнні дії набувають морального виправдання. З філологічного погляду, подібні метафори виконують функцію когнітивних операторів, що спрямовують інтерпретацію подій у потрібному політичному чи ідеологічному руслі, впливаючи на емоційну рецесію аудиторії.

Лексико-семантичний аналіз також виявляє, що такі вислови зазвичай супроводжуються апеляціями до ціннісних категорій, які формують ядро національної ідентичності та колективної пам'яті: *freedom, justice, honor, unity, sovereignty*. Їхня присутність у дискурсі сприяє активації культурних сценаріїв – наприклад, наративу боротьби за свободу чи наративу оборони нації. Таким чином, метафоричні репрезентації війни не лише описують реальність, а й моделюють соціальні уявлення про неї, виконуючи функцію ідеологічного інструменту.

Для комплексного дослідження концепту WAR в англomовному політичному дискурсі залучається різноманітний корпус текстів, що відображає багатожанровість і динаміку мовних реалізацій концепту. До матеріалів входять офіційні промови політиків і дипломатів, заяви урядових структур, резолюції міжнародних організацій, аналітичні статті, публікації у ЗМІ, експертні звіти, блоги, соціальні мережі. Такий підхід дозволяє здійснити діахронно-синхронний аналіз уживання концепту, простежити його семантичні трансформації залежно від комунікативних цілей, політичного контексту та цільової аудиторії. Зокрема, у дискурсі офіційної дипломатії переважають номінативно-нейтральні терміни (*military operations, defense strategies*), тоді як у медійному та публіцистичному мовленні частіше використовуються емоційно марковані одиниці, що апелюють до моральних категорій (*freedom fight, war of survival*).

У сучасній когнітивній лінгвістиці особливе значення має метафоричний аналіз концепту WAR, який дозволяє виявити, як саме метафоричні структури організовують мислення про війну. Метафора виступає не лише художнім прийомом, а й когнітивним механізмом, який моделює сприйняття соціальної дійсності. Наприклад, у конструкції *information warfare* спостерігається концептуальне перенесення із фізичної сфери збройного конфлікту в абстрактну сферу інформаційної взаємодії, де «зброєю» стають дані, медіа та пропагандистські меседжі. Такі мовні трансформації свідчать про еволюцію концепту WAR у напрямі від матеріального до символічного, що відображає зміни в суспільній свідомості та політичній комунікації XXI століття [7, с.5].

У контексті політичного дискурсу використання цих термінів сприяє формуванню певних наративів, які можуть підкреслювати легітимність чи нелегітимність дій сторін конфлікту, викликати емоційну реакцію, мобілізувати громадськість або, навпаки, сприяти делегітимації опонентів. Наприклад, вислови на кшталт *armed resistance* або *defense perimeter* мають позитивне забарвлення для сторони, що захищається, тоді як *military occupation* або *invasion* акцентують на порушенні суверенітету і застосуванні сили. Таке мовне розмежування допомагає політичним лідерам управляти сприйняттям ситуації та впливати на формування суспільної думки.

Використання цих термінів у поєднанні з емоційно насиченими словами, такими як *heroic struggle* або *brutal aggression*, підсилює ідеологічне навантаження висловлювань і сприяє створенню певних символічних образів. Завдяки цьому лексичні одиниці стають інструментами не лише інформаційної, а й психологічної боротьби, що особливо актуально в умовах сучасних гібридних конфліктів. Водночас маніпулятивне використання таких термінів може формувати стереотипи та упередження, впливаючи на політичні рішення і міжнародні відносини [16, с.46]. Ретельний аналіз лексико-семантичного поля концепту WAR виявляє його ключову роль у конструюванні політичних наративів і формуванні суспільного сприйняття війни.

Важливо відзначити, що дослідження концепту WAR в англomовному політичному дискурсі, зокрема в контексті війни в Україні, має міждисциплінарний характер. Воно поєднує лінгвістичний аналіз з елементами політичної науки, культурології, соціології та психології. Такий підхід дозволяє не лише описати лексико-семантичні особливості концепту, а й зрозуміти його роль у конструюванні політичної реальності, впливі на міжнародні відносини та мобілізації суспільства. Завдяки цьому дослідження вносять значний внесок у розуміння того, як через мову відображаються і транслуються складні соціально-політичні процеси, зокрема у випадках сучасних військових конфліктів.

Порівняльний аналіз англomовного та українського політичного дискурсу показує, що концепт WAR має як універсальні, так і культурно специфічні риси. В англomовному середовищі він часто постає як багатовимірна метафора, що охоплює сфери економіки, інформаційної безпеки, технологій та ідеології. Український дискурс, натомість, демонструє більш конкретизоване й емоційно насичене трактування цього концепту, зумовлене безпосереднім досвідом збройної агресії. Лексеми на кшталт «оборона», «незламність», «окупант», «визволення» відображають не лише реалії воєнного часу, а й формують ідеї національної єдності, спротиву та гідності. Мова стає засобом не лише комунікації, а й психологічної та ідеологічної консолідації суспільства.

Зіставлення двох мовних систем дозволяє простежити, як через відмінності у словниковому складі, семантичних відтінках і стилістичних особливостях реалізується специфіка сприйняття війни різними культурами. В англomовному політичному дискурсі воєнна лексика часто виконує аналітичну або дипломатичну функцію, тоді як в українському контексті вона набуває виразного аксіологічного виміру, слугуючи інструментом осмислення національної ідентичності. Такий контраст підкреслює роль мови у відображенні колективного досвіду, а також у формуванні моральних та ціннісних орієнтирів, що визначають суспільне ставлення до війни і миру.

У такому контексті метафоричне наповнення концепту WAR стає не лише засобом опису реальності, а й інструментом формування національної ідеї, що спрямовує суспільну свідомість у бік консолідації та відстоювання спільних цінностей. В англomовному політичному дискурсі подібні метафори часто репрезентують боротьбу за свободу, демократію та права людини, тоді як в українському контексті вони набувають особливого емоційно-екзистенційного звучання, пов'язаного з досвідом реальної війни. Через лексеми типу «fight for survival», «defense of homeland», «struggle for freedom» у мові закріплюються уявлення про жертвність, мужність і національну гідність.

Міжкультурний аналіз дозволяє побачити, як політична мова, відображаючи соціально-історичні обставини, формує колективну пам'ять і ціннісні орієнтири суспільства. У процесі воєнних конфліктів мовна репрезентація набуває функції морального орієнтира, що визначає межі між «своїми» і «чужими», конструюючи образ ворога та героя. Саме завдяки поєднанню лінгвістичних, культурологічних і політичних аспектів стає можливим комплексне розуміння концепту WAR як складного соціокультурного явища, що впливає на структуру суспільного мислення та міжнародну комунікацію [23, с.135]. Наприклад, терміни на кшталт *humanitarian corridor* або *ceasefire negotiations* підкреслюють прагнення до мирного врегулювання, тоді як вирази *strategic withdrawal* або *combat operations* фокусуються на військових аспектах конфлікту. Аналіз таких лексичних одиниць дозволяє виявити не лише фактичну інформацію про конфлікт, а й ідеологічні установки та політичні позиції.

Таким чином, відповідні методи та широке коло мовних матеріалів забезпечують комплексне вивчення лексико-семантичного концепту WAR у політичному дискурсі. Вивчення концепту WAR дозволяє також простежити динаміку змін у політичній риторичі та способи адаптації мовних засобів до нових соціально-політичних викликів. Застосування різних методологічних підходів сприяє глибшому розумінню не лише семантичних, а й прагматичних

аспектів концепту, що важливо для аналізу комунікативної ефективності політичних текстів. Значна кількість мовних матеріалів забезпечує репрезентативність дослідження, дозволяючи відобразити різноманітність контекстів та функцій концепту у сучасному політичному дискурсі.

3.2. Аналіз результатів емпіричного дослідження лексико-семантичного концепту WAR у англomовному політичному дискурсі на прикладі війни в Україні

Аналіз результатів емпіричного дослідження лексико-семантичного концепту WAR у англomовному політичному дискурсі на прикладі війни в Україні виявив надзвичайну багатогранність і складність цього концепту, що проявляється через широкий спектр лексичних одиниць, фраз і мовних конструкцій, які репрезентують різні аспекти війни. Значну увагу привертає системне використання метафор, які посилюють емоційний вплив висловлювань і формують уявлення про війну як боротьбу ідеологій, цінностей чи стратегій. Дискурсивні маркери війни часто поєднуються з риторичними фігурами, що підвищує переконливість політичних меседжів, це свідчить про важливу роль мовної репрезентації у формуванні громадського сприйняття конфлікту. Отримані результати засвідчують, що лексико-семантичний концепт WAR є потужним інструментом конструювання реальності в політичному дискурсі. Його використання сприяє легітимізації певних дій, формуванню колективної ідентичності та створенню моральних опозицій між сторонами конфлікту. У контексті війни в Україні цей концепт набуває особливої актуальності, оскільки відображає боротьбу не лише за територіальну цілісність, а й за демократичні цінності, культурну самобутність і право на існування вільної держави [31, с.44] (Додаток А).

Таблиця 3.2

Аналіз результатів емпіричного дослідження лексико-семантичного концепту WAR у англomовному політичному дискурсі на прикладі війни в Україні

Компонент аналізу	Основні результати та приклади
Частотність лексем	Найуживаніші: <i>war, aggression, invasion, resistance, defense, strike, troops, occupier, frontline</i>. Приклади: – <i>Russia's unprovoked war against Ukraine</i> – <i>Ukrainian resistance remains strong</i>
Семантичні домінанти	Ядро концепту: насильство, руйнування, оборона, героїзм. Негативні конотації: <i>brutal attacks, war crimes, illegal invasion, tyranny</i>. Позитивні конотації (щодо України): <i>defenders, freedom fighters, national resilience</i>.
Метафорика	Війна як боротьба добра зі злом, як епічна битва. Приклади: – <i>Ukraine stands on the frontline of democracy.</i> – <i>A battle between freedom and tyranny.</i> – <i>A turning point in the war for Europe's future.</i>
Прагматичні функції	Мобілізація громадської думки, політичного тиску, підтримки. Функції: – <i>Demonization of the enemy – Putin's war machine must be stopped.</i>

	– <i>Moral justification of aid – Helping Ukraine is defending freedom.</i>
Ідеологічне навантаження	Концепт WAR формує чітку опозицію: <i>Ukraine (heroic victim) vs. Russia (aggressor).</i> Приклади: – <i>This is not just Ukraine’s war, it’s a war for civilization.</i> – <i>Russia wages a neo-imperial war.</i>
Джерела корпусу	Політичні виступи (Biden, Stoltenberg, Johnson), офіційні сайти урядів, міжнародні ЗМІ. Приклади джерел: – <i>White House Briefings</i> – <i>UK Parliament speeches</i> – <i>BBC News, The Guardian, CNN, Reuters, Al Jazeera.</i>

Джерело: сформовано автором.

У ході дослідження було проаналізовано численні приклади, що включають як прямі позначення військових дій — *battle, conflict, invasion, combat operations*, так і метафоричні вислови, які вживаються для передачі соціально-політичних значень, наприклад, *economic war, cyber war, war on terror, war on poverty*. Окрім цього, простежується активне використання емоційно забарвлених та риторично підсилених конструкцій, таких як *brutal aggression, full-scale war, unprovoked attack, hybrid warfare*, що відображають прагнення до створення потужного впливу на масову свідомість. Наприклад, у політичних виступах часто вживаються формулювання на кшталт *Russia’s war of choice, Ukraine’s fight for freedom, defensive war against tyranny*, які не лише позначають дії, а й концептуалізують їх у ціннісному полі.

Лексичний матеріал відображає не лише фізичну сторону бойових дій, а й комплексне явище, яке охоплює ідеологічні, культурні, психологічні та економічні виміри війни, що свідчить про його глибоку когнітивну та

соціокультурну насиченість (Додаток Б). Концепт WAR в англомовній картині світу постає головним руйнівним началом всесвіту, втіленням негативних сил хаосу, що здатні поглинути існуючий лад [39, с.135]. Наприклад, у словосполученнях типу *energy war, information warfare, diplomatic front, economic battlefield* акцент зміщується з безпосереднього військового протистояння на інші сфери конфлікту, демонструючи розширення семантичного поля концепту WAR. У результаті аналізу можна зробити висновок, що концепт WAR у політичному дискурсі функціонує як поліфонічна структура, в якій поєднуються елементи прямої воєнної лексики, метафоричного моделювання, ідеологічного навантаження та культурної репрезентації.

У політичному дискурсі концепт WAR виконує багато функцій, серед яких особливо важливими є мобілізація населення, легітимація політичних дій та формування суспільної думки. У свою чергу, «концепти є посередниками між словами та екстралінгвістичною дійсністю, значення слова не може бути зведене тільки до одного концепту» [5, с.29]. Наприклад, терміни *armed resistance, defense perimeter, freedom fighters, liberation struggle, territorial defense* набувають позитивного конотативного забарвлення, підкреслюючи захисну позицію та національну солідарність. Водночас лексеми *military occupation, invasion, aggressor state, enemy forces, hostile takeover* акцентують увагу на агресії та порушенні суверенітету, що використовується для делегітимації протилежної сторони. Така мовна поляризація не лише допомагає політичним акторам формувати чіткі межі між «своїми» і «чужими», а й сприяє згуртуванню населення навколо спільної мети, створюючи тим самим підґрунтя для єдності у складних політичних та військових обставинах.

Особливу увагу у дослідженні привернула роль метафор у формуванні концепту WAR. Метафори війни використовуються для опису не лише безпосередніх бойових дій, а й інших сфер конфлікту — політичних, економічних і соціальних. Вислови на кшталт *trade war, cyber war* чи *war on drugs* демонструють, як концепт війни виступає універсальним символом боротьби за

контроль, ресурси чи ідеології. Такі метафори стають засобом концептуалізації складних явищ через знайомий образ конфлікту, що має глибоке когнітивне коріння.

Завдяки таким метафорам концепт війни набуває розширеного значення і використовується як інструмент пояснення і осмислення складних соціально-політичних явищ. Вони мобілізують увагу, емоції та ресурси, створюючи потужний емоційний імпульс, що сприяє підтримці політичних стратегій та дій. Подібні метафори, як *war on terror*, *class war*, *information war*, активізують суспільну уяву, викликаючи асоціації з реальним насильством і боротьбою, навіть коли йдеться про нефізичні загрози чи виклики. В результаті метафора війни стає ефективним риторичним інструментом, який формує ставлення, підсилює мотивацію та визначає рамки сприйняття подій.

Аналіз прикладів також виявив глибокий ідеологічний вимір концепту WAR, де війна постає як боротьба за цінності, свободу, демократію та національну ідентичність. Така концептуалізація конфлікту підкреслює не лише фізичне протистояння, а й символічну боротьбу добра зі злом, свободи з тиранією. Вислови на кшталт *this is a war for our values* чи *Ukrainians are united in this fight for their land and liberty* демонструють спробу надати війні морального виправдання і представити її як необхідну умову збереження цивілізованого світу [43, с.68].

Особливу роль у дослідженні відіграє міждисциплінарність підходу до вивчення концепту WAR, який поєднує лінгвістичний аналіз із елементами політичної науки, культурології, соціології та психології. Такий комплексний підхід дозволяє не лише розкрити лексико-семантичні особливості концепту, а й зрозуміти його роль у конструюванні політичної реальності, впливі на міжнародні відносини, формуванні ідеологій та мобілізації суспільства в цілому. У цьому контексті вивчення концепту WAR у політичному дискурсі дозволяє проаналізувати, як мовні засоби сприяють формуванню образів ворога, ідеалізації героїв, а також створенню наративів, що мобілізують населення.

Важливим є розуміння соціокультурного контексту, у якому функціонує концепт війни. Через призму культурології та соціології аналізуються механізми формування колективної пам'яті, національної ідентичності та патріотизму, які підсилюються за допомогою мовних конструкцій. Психологічний аспект дозволяє дослідити вплив мовних образів війни на емоційний стан і поведінку людей, зокрема через вислови, що підкреслюють героїзм, самопожертву та єдність — такі як *Ukrainian soldiers are heroes in the fight against tyranny* або *we must stand united in this crucial battle*.

Політичний аналіз допомагає виявити, як концепт WAR використовується для легітимації дій влади, виправдання посилення безпеки, мобілізації ресурсів та формування зовнішньополітичної стратегії. Висловлювання на кшталт *we must win this war for democracy* чи *this is a war for our values* акцентують увагу на ідеологічних мотивах конфлікту, створюючи уявлення про боротьбу не лише за території, а й за фундаментальні цінності.

Аналіз лексико-семантичного матеріалу показав тісний зв'язок між мовними формами і культурними контекстами, в яких вони функціонують. Концепт відображає не лише конкретні події і дії, а й широкий спектр культурних уявлень, цінностей і наративів, характерних для англomовного політичного дискурсу. Наприклад, вислови *defense perimeter* чи *armed resistance* несуть у собі ідеї національної самозахисту та патріотизму, тоді як такі терміни, як *military occupation* чи *invasion*, підкреслюють загрозу суверенітету і зовнішню агресію. Виявлена багатшаровість концепту WAR зумовлює його універсальність та гнучкість у використанні, що робить його важливим об'єктом для подальших досліджень у галузі когнітивної лінгвістики, політичної комунікації та культурології.

Додатково, поняття війни у політичному дискурсі часто переплітається з культурними символами, які посилюють її емоційне і когнітивне сприйняття. Висловлювання на кшталт *heroes in the fight against tyranny* чи *united in this crucial battle* формують уявлення про моральну правоту і спільність, що відгукується у

культурних кодах спільнот, які перебувають у стані конфлікту. З іншого боку, терміни *conflict escalation* та *strategic withdrawal* вказують на динаміку та тактику війни, що відображає культурний досвід ведення бойових дій та переговорів. Такий багатогранний культурний контекст підкреслює, що концепт WAR є не просто описовим, а й конструктом, що інтегрує різні рівні значення і функції залежно від конкретних політичних і соціальних обставин.

Отже, результати емпіричного дослідження підтверджують, що лексико-семантичний концепт WAR у політичному дискурсі є складною когнітивно-семантичною та соціокультурною конструкцією, яка формує і транслює політичні наративи, мобілізує суспільство, легітимізує владу та визначає культурно-сміслові рамки сприйняття війни. Концепт виконує ключову роль у комунікації щодо війни, допомагаючи сформувати як індивідуальне, так і колективне розуміння конфлікту, що є особливо значущим у контексті сучасних військових подій і глобальних інформаційних процесів. Комплексний аналіз концепту WAR надає цінні інсайти для розвитку міждисциплінарних досліджень у сфері політичної лінгвістики та суміжних гуманітарних наук, а також сприяє кращому розумінню ролі мови у формуванні політичної дійсності.

ВИСНОВКИ

Лексико-семантичний концепт WAR відіграє ключову роль в англomовному політичному дискурсі, виступаючи не лише засобом позначення збройних конфліктів, а й потужним інструментом впливу на свідомість аудиторії. Його використання в політичній риторичі має не лише інформативну, а й ідеологічну функцію, оскільки дозволяє моделювати образи «ворога» і «героя», «захисту» і «загрози», а також формувати суспільну оцінку подій. Концепт WAR нерідко слугує домінантою тексту, надаючи йому відповідної емоційної тональності та ідеологічного спрямування.

Особливу увагу у вивченні концепту WAR заслуговує його здатність трансформуватися залежно від комунікативної мети, політичного контексту та ідеологічної позиції мовця. Наприклад, у виступах лідерів західних демократій війна часто осмислюється крізь призму захисту цінностей свободи та прав людини, де використовуються такі лексеми, як «*fight for liberty*», «*defense of democracy*» або «*struggle against oppression*». Такі вислови не лише описують конфлікт, а й легітимізують дії держави, створюючи позитивний образ власної сторони як борця за загальнолюдські ідеали.

На противагу цьому, в авторитарних або ревізійністських режимах дискурс WAR може набувати оборонного чи навіть сакралізованого характеру. Політичні лідери часто вживають конструкції на зразок «*sacred war to protect our homeland*» або «*resistance against foreign aggression*», щоб виправдати насильницькі дії та мобілізувати населення. В такому випадку концепт війни використовується для формування національного консенсусу, де ворог зображується як абсолютне зло, а участь у війні — як моральний обов'язок.

Методологія дослідження концепту WAR у політичному дискурсі передбачає міждисциплінарний підхід, що включає елементи когнітивної лінгвістики, критичного дискурс-аналізу, семантики та риторики. Одним із основних методів є аналіз корпусу текстів політичних виступів, резолюцій, заяв та інтерв'ю, що дозволяє простежити частотність, контекстуальну варіативність

та прагматичну функцію лексем, пов'язаних з війною. Особливе значення має виявлення метафоричних моделей, таких як «*war is a journey*», «*war is a game*», «*war is a natural disaster*», що дозволяють мовцям пом'якшити або, навпаки, посилити драматизм описуваної ситуації.

Також важливим елементом дослідження є аналіз риторичних стратегій, за допомогою яких політики конструюють наративи війни. До таких стратегій належать персоніфікація ворога («*the enemy is ruthless and inhuman*»), емоційне протиставлення («*they bring destruction, we bring peace*»), апеляція до історичної пам'яті («*as in the great wars of the past*») тощо. Вживання таких висловів забезпечує не лише аргументацію, а й емоційне залучення аудиторії, що робить дискурс більш ефективним з погляду політичної комунікації.

Семантичне поле концепту WAR охоплює як прямі, так і периферійні одиниці. До центральних лексем належать «war», «battle», «conflict», «invasion», «troops», «casualties», тоді як периферія охоплює такі одиниці, як «freedom», «resistance», «occupation», «victory», «sacrifice». Вивчення синтагматичних і парадигматичних зв'язків між цими лексемами дозволяє реконструювати когнітивну структуру концепту, визначити його ядерні та периферійні елементи. Крім того, значну увагу варто приділяти граматичним особливостям подання війни у політичному дискурсі. Наприклад, використання пасивних конструкцій («*civilians were killed*») може бути інструментом зниження відповідальності, тоді як активні форми («*our forces struck back*») підкреслюють рішучість і ініціативу. Часте використання дієслів із семантикою дії, насильства чи опору, таких як «to strike», «to resist», «to invade», «to defend», сприяє формуванню образу динамічного, конфліктного середовища, в якому розгортається політична дія.

Дослідження концепту WAR також вимагає врахування прагматичного аспекту — тобто впливу дискурсу на адресата. Емотивна насиченість висловів, апеляція до колективної ідентичності, виклик до дії («*stand united against the threat*», «*we must fight for our future*») — усе це формує певну модель поведінки аудиторії та визначає межі допустимого у суспільному сприйнятті насильства.

Політичний дискурс за допомогою концепту WAR здатен легітимізувати воєнні дії, нормалізувати стан конфлікту та мобілізувати громадську думку.

Таким чином, концепт WAR в англomовному політичному дискурсі виступає як складне мовно-когнітивне утворення, що поєднує в собі багаторівневу семантичну структуру, метафоричну варіативність і потужний прагматичний потенціал. Його дослідження дає змогу глибше зрозуміти, як за допомогою мови формуються і підтримуються соціальні наративи, політична лояльність, образи ворога і героя, а також ідеологічне обґрунтування військових дій. Такий аналіз є необхідним для критичного осмислення функціонування мови в умовах глобальних конфліктів, адже дозволяє виявити не лише явні, а й латентні механізми політичного маніпулювання свідомістю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрусь А.Ф. Семантико-когнітивний підхід у сучасних лінгвокогнітивних пошуках. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. Серія «Філологічні науки. Мовознавство». 2015. № 4. С. 12–16 URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvnuflm_2015_4_4
2. Білозір О. С. Проблема функціонально-семантичного поля фазовості у лінгвістиці. *Молодий вчений*. Серія «Філологічні науки». 2018. № 5 (57). С. 102–106. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/4469>
3. Близнюк К. Р. Лексико-семантичне поле «патріотизм» в українській, англійській і польській мовах : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.17 Національний університет «Києво-Могилянська академія», Донецький національний університет імені Василя Стуса. Вінниця, 2019. 263 с. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/items/5239fe7d-04cd-4141-a7a7-11644df5d81d>
4. Бондар Н. Образні модифікації концепту "війна" в текстових просторах братів Тютюників. *Філологічні науки*. 2016. № 23, С. 111–118. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fil_Nauk_2016_23_16
5. Брославська Л. Я. Номінативний простір концепту war/війна в американській мовній картині світу. *Англістика та американістика*. Випуск 13. 2016. С. 27–32. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/antame_2016_13_8
6. Васянович Є. Структурно-семантичне наповнення концепту "війна" у лінгвістичних дослідженнях. *Гуманітарна освіта у технічних вищих навчальних закладах*. 2018. Вип. 38. С. 5-10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gotvnz_2018_38_3
7. Васянович Є. Структурно-семантичне наповнення концепту "війна" у лінгвістичних дослідженнях. *Гуманітарна освіта у технічних вищих навчальних закладах*. 2018. Вип. 38. С. 5-10 URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gotvnz_2018_38_3
8. Вільчинська Т. Концепт «війна»: особливості мовної об'єктивації у газетному тексті. *Лінгвістичні студії*. 2017. № 34. С.110–114. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/lingst_2017_34_16

9. Гайдай Г. А. Роль лексико-семантичного поля у відображенні мовних картин світу. *Вчені записки Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського. Серія: Філософія. Культурологія. Політологія. Соціологія*. 2011. Т. 24 (63), № 1-2/ С. 318–324. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/1115427>
10. Гладченко К. Ю. Лексико-семантичне поле як структурний елемент мовної картини світу. *Наукові праці. Філологія. Мовознавство*. 2016. Вип. 260, т. 272. С. 16–20. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdufm_2016_272_260_5
11. Голик С.В. Концепт : у пошуках алгоритму аналізу. *Сучасні дослідження з іноземної філології*. 2019. Вип. 17. С. 154–160. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/26389>
12. Голубенко Н. Методологічні засади відтворення мовних репрезентацій етнокультурно маркованих концептів. *Науковий Вісник ДДПУ Імені Івана Франка. Серія: Філологічні Науки (Мовознавство)*. 2019. № 11. С. 28–31. URL: http://ddpu-filolvisnyk.com.ua/uploads/arkhiv-nomerov/2019/NV_2019_11/8.pdf
13. Горченко О.А. Концептуальний аналіз у дослідженні художнього тексту : напрями, методика, перспективи. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Перекладознавство та міжкультурна комунікація»*. 2018. Вип. 1. Т. 1. С. 18–21. URL: <https://tsj.journal.kspu.edu/index.php/tsj/article/view/4>
14. Дашкова К. В. Поняття «лексико-семантичне поле» і його структура. *Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету*. Вип. 33. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2020. С. 56–60. URL: <https://www.sci-notes.mgu.od.ua/archive/v33/13.pdf>
15. Заньковська Г.Д. Методи дослідження концептів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*. 2015. № 19(2). С. 102–104 URL: http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v19/part_2/29.pdf
16. Зорницький А. В., Мосієнко О. В. Вербалізація збройного конфлікту в англomовному медіа-дискурсі *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного*

університету. Серія : Філологія. 2018. Вип. 33(2). С. 45-47. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_filol_2018_33%282%29_14

17. Казимір І. С. Категорія контекстуальної синонімії у світлі теорії концептуально-метафоричної інтеграції (на матеріалі газетних статей). *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Філологія*. 2022. № 54. С. 50 - 55. URL: <https://vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v54/12.pdf>

18. Кирилюк О. Л. Формування образу захисника в умовах інформаційної війни: лінгвокогнітивний аспект. *Львівський філологічний часопис*. 2020. № 8. С. 90–96. URL: <https://journal.ldubgd.edu.ua/index.php/philology/article/view/1979>

19. Коваленко А. С. Дискурс: аналіз досліджень у сучасній лінгвістиці. *Мова і світ: проблеми філології та перекладознавства* : зб. матеріалів III Всеукраїнської студентської науково-практичної інтернет-конференції. Сєверодонецьк : Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля, 2020. С. 7–12. URL: https://deps.snu.edu.ua/media/filer_public/2d/88/2d8894e3-ee6b-4a81-8900-44761f970ca9/mova_i_svit_2020.pdf

20. Колегаєва І.М. Конструювання номінативного поля концепту: етапи та одиниці. *Записки з романо-германської філології*. 2018. № 1. С. 121–127. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/zrgf_2018_1_19

21. Компанцева Л.Ф., Левченко К.Б. Російська агресія крізь призму антигендерних груп. Стратегічні комунікації в умовах гібридної війни: погляд від волонтера до науковця : монографія. Київ : НА СБ України, 2021. 500 с. URL: https://msj.ukma.edu.ua/wp-content/uploads/2024/01/Stratehichni_komunikatsii_v_umovakh_hibrydnoi_viiny_-_pohliad_vid_volontera_do_naukovtsia.pdf

22. Копитіна, А.С. Актуалізація лексико-семантичного поля «простір» в інтернет-дискурсі *Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка Серія «Філологічні науки» Мовознавство*, 2018. №1 (8). С. 105-109. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvddpufm_2017_8%281%29_26

23. Коць Т. Лінгвософія війни і миру в інформаційному просторі сьогодення. *Культура слова*. 2019. №90. С. 67-74. URL: https://iul-nasu.org.ua/pdf/kulturaslova/90/12_ks_90.pdf
24. Мачулін Л. Національні архетипи як модус поезії спротиву в російсько-українській війні. *Культура України*. 2022. № 77. С.19-27 URL: <http://ku-khsac.in.ua/article/view/265412>
25. Передерій Г. М. Семантико-когнітивні особливості реалізації концепту влада в сучасному англomовному дискурсі. *Могилянські читання: тези доповідей*. Миколаїв : ЧНУ ім. П. Могили, 2023. С. 279 – 280. URL: <https://du.chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/01/%D0%9C%D0%BE%D0%B3%D0%B8%D0%BB%D1%8F%D0%BD%D1%81%D0%BA-%D1%87%D0%B8%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F-2023-%D0%A2%D0%95%D0%97%D0%98.pdf#page=279>
26. Плотнікова Н. В. Поняття "концептосфера" та "концепт" у сучасній лінгвістиці. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. Серія : Філологія. Соціальні комунікації. 2020. Т. 31(70), № 1(1). С. 91-96. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/UZTNU_filol_2020_31%2870%29_1%281%29_19
27. Погоріла А. І. Евфемізми у політичному дискурсі (на матеріалі промови Джозефа Байдена). *Нова філологія: збірник наукових праць*. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2023. № 92. С.58–63. URL: https://www.researchgate.net/publication/367008332_EVFEMIZMI_V_POLITICNO_MU_DISKURSI_NA_MATERIALI_PROMOVI_BORISA_DZONSONA
28. Погоріла А. І. Політкоректність евфемізмів англійської мови. *Нова філологія: збірник наукових праць*. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2023. № 91. С. 87–92. URL: https://www.researchgate.net/publication/376259144_POLITKOREKTNIST_EVFE_MIZMIV_ANGLIJSKOI_MOVI

29. Рафалюк В.В. Особливості політичних текстів про військову агресію РФ проти України. *Науковий журнал Львівського державного університету безпеки життєдіяльності «Львівський філологічний часопис»*. 2022. № 12. С.138–145. URL:

<https://journal.ldubgd.edu.ua/index.php/philology/article/download/2511/2396/>

30. Розвод Е. Методи дослідження лінгвокультурних концептів. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки. Мовознавство*. 2015. № 4. С. 90-95 URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvnuflm_2015_4_19

31. Старова О. О., Промська А. С., Мостицька А. А. Актуалізація концепту українсько-російський конфлікт у дискурсі служби новин BBC. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острог: Видво НаУОА, 2019. Вип. 8(76), грудень. С. 43–46. URL: http://repositc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/10571/1/Starova%20O._Promska%20A._Mostytska%20A._ACTUALISATION%20OF%20THE%20UKRAINE-RUSSIA%20CONFLICT%20CONCEPT%20IN%20THE%20%D0%92%D0%92%D0%A1%20DISCOURSE.pdf

32. Татаренко К. В. Лінгвістичні особливості висвітлення військового дискурсу (на прикладі АТО) у ЗМІ. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія : Філологічна*. 2015. Вип. 56. С. 299-301. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2015_56_109

33. Тепла О. Концепт «Війна» в лінгвокультурологічному аспекті (на матеріалі публіцистичного дискурсу). *«Міжнародний філологічний часопис»*. 2023. Vol. 14. № 3. С. 92-100. URL: <https://philologicalscience.com.ua/en/journals/tom-8-3-2023/kontsept-viyna-v-lingvokulturologichnomu-aspekti-na-materiali-publitsistichnogo-diskursu>

34. Фурсіна Н. А. Дискурс сучасного військового конфлікту. Полікомплексні війни. *Економіка та держава*. 2019. № 4. С. 112–118. URL: <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=4313&i=19>

35. Чугу С. Д. Дослідження сучасного англомовного газетного тексту в категоріях медіалінгвістики. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Філологія». Острог: Вид-во НаУОА, грудень 2018. Вип. 4(72). С. 57–60 URL: <https://eprints.oa.edu.ua/id/eprint/7765/1/16.pdf>
36. Шайнер І.І. Лексико-тематичні групи у канві лексико-семантичного простору художнього тексту (на матеріалі сучасних британських романів на військову тематику). *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2018. Вип. 19. Т. 2. С. 107–110. URL: https://www.aphn-journal.in.ua/archive/19_2018/part_2/23.pdf
37. Швечкова Ю. Політичні евфемізми як засіб реалізації комунікативних стратегій і тактик у політичному дискурсі (на матеріалі промов Терези Мей). *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Вип. 35, том 6. С.129–133. URL: http://www.aphn-journal.in.ua/archive/35_2021/part_6/21.pdf
38. Шевченко О. М. Поняття концепту у сучасній перекладознавчій парадигмі. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Філологія. 2021. Вип. 48, т. 4. С. 128–132. URL: <https://repository.pdmu.edu.ua/items/f87dbf6d-725b-497d-bf0d-2b4fdef915d2>
39. Шевченко О. М. Репрезентація концепту WAR в англомовній лінгвокультурі. *Наукові записки. Серія : Філологічні науки*. 2021. Вип. 193. С. 133– 139. URL: <https://journals.cusu.in.ua/index.php/philology/article/view/54>
40. Юдко Л.В. Концепт ТОЛЕРАНТНІСТЬ у дискурсі спецслужб (на матеріалі англійської, німецької, російської, української мов) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.15. Київ, 2016. 270 с. URL: <https://ir.library.knu.ua/entities/publication/2f97aba3-2153-499a-8c17-645776da1171>
41. BBC News. Ukraine war: Two years on since Russia invasion. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=rKkCxKnj10w>
42. Council of the European Union. (2024, May 17). URL:<https://www.theguardian.com/world/2025/aug/29/eu-accuses-putin-of-undermining-peace-talks-after-deadly-strikes-on-kyiv>
43. Etaywe A., Zappavigna M. Identity, ideology and threatening

communication: An investigation of patterns of attitude in terrorist discourse. Journal of Language Aggression and Conflict. 2022. Vol. 10 (2). P. 315–326.

URL: https://benjamins.com/catalog/jlac.00058.eta?srsltid=AfmBOoqmvbQlodCt2aC_rkXQV6GyNAiExz0kKPvNcgVkiWKAAtj_Yk6XW

44. Geeraerts D., Speelman D., Heylen K., Montes M., De Pascale S., Franco K., Lang M. Lexical Variation and Change. 2023. 337 p.

URL: https://library.oapen.org/bitstream/handle/20.500.12657/85665/9780198890683_WEB.pdf?sequence=1&isAllowed=y

45. Global Affairs Canada. (2024). Canada's response to Russia's invasion of Ukraine. Government of Canada.

URL: https://www.international.gc.ca/world-monde/issues_developpement-enjeux_developpement/response_conflict-reponse_conflits/crisis-crisis/ukraine-fact-fait.aspx?lang=eng&utm_source

46. Shevchenko I. American social media on the Russia-Ukraine war: A multimodal analysis. Cognition, Communication, Discourse. 2022. (25), 65–79.

URL: <https://periodicals.karazin.ua/cognitiondiscourse/article/view/21152>

47. The Guardian. (2022). Ukrainians ready for resistance: 'The whole country will be fighting back'. London: Guardian News & Media.

URL: <https://www.theguardian.com/world/2025/aug/29/eu-accuses-putin-of-undermining-peace-talks-after-deadly-strikes-on-kyiv>

48. The Guardian. (2023). Russia must face tribunal for 'crime of aggression against Ukraine'. London: Guardian News & Media. URL:

<https://www.theguardian.com/world/2023/jan/08/russia-tribunal-crime-aggression-ukraine-uk-cross-party-leaders>

49. The Guardian. (2025). EU accuses Putin of undermining peace talks after deadly strikes on Kyiv. London: Guardian News & Media. URL:

<https://www.theguardian.com/world/2025/aug/29/eu-accuses-putin-of-undermining-peace-talks-after-deadly-strikes-on-kyiv>

50. The Kyiv Independent. US to withdraw from group investigating Putin

for crimes against Ukraine — NYT reports. 2024. URL: <https://www.theguardian.com/world/2025/aug/29/eu-accuses-putin-of-undermining-peace-talks-after-deadly-strikes-on-kyiv>

51. Zelenskyy, Volodymyr. 2022. «We Stand, We Fight and We Will Win. Because We Are United.» Address to the U.S. Congress. President of Ukraine.

URL: <https://www.president.gov.ua/en/news/mi-stoyimo-boremos-i-vigrayemo-bo-mi-razom-ukrayina-amerika-80017>

52. Zelenskyy, Volodymyr. 2023. «In This War for Freedom and Independence.» President of Ukraine.

URL: <https://www.president.gov.ua/news/ukrayina-peremogi-bude-krayinoyu-gidnoyu-svoyih-geroyiv-vist-83869>

53. Zelenskyy, Volodymyr. 2022. «Ukraine Defends Itself Against the Onslaught of Tyranny, and This Struggle Is for the Future of All Free Nations.»

Statement by the President of Ukraine.
URL: <https://www.president.gov.ua/en/news/ukrayina-zahishayetsya-vid-napadu-tiraniyi-i-cya-borotba-za-74865>

SUMMARY

The lexico-semantic concept WAR plays a pivotal role in English-language political discourse, functioning not only as a means of denoting armed conflict but also as a powerful instrument for influencing public consciousness. Its use in political rhetoric performs both informative and ideological functions, as it enables speakers to construct images of the «enemy» and the «hero», of «protection» and «threat», as well as to shape public evaluations of political events. The concept WAR often serves as a dominant element within a text, imparting to it a distinct emotional tone and ideological orientation.

A particularly important aspect in the study of the concept WAR is its capacity to transform depending on communicative intent, political context, and the speaker's ideological position. For instance, in the speeches of leaders of Western democracies, war is frequently conceptualized through the lens of defending the values of freedom and human rights, with lexemes such as «*fight for liberty*», «*defense of democracy*» or «*struggle against oppression*». Such expressions do not merely describe a conflict; they also function to legitimize state actions, constructing a positive image of one's own side as a defender of universal human ideals.

By contrast, in authoritarian or revisionist regimes, the WAR discourse may acquire a defensive or even sacralized character. Political leaders often employ constructions such as «*a sacred war to protect our homeland*» or «*resistance against foreign aggression*» to justify violent actions and mobilize the population. In such cases, the concept of war is used to build a narrative of national consensus, where the enemy is portrayed as absolute evil and participation in war is represented as a moral obligation.

The methodology for studying the concept WAR in political discourse requires an interdisciplinary approach that incorporates elements of cognitive linguistics, critical discourse analysis, semantics, and rhetoric. One of the principal methods is corpus analysis of political speeches, resolutions, statements, and interviews, which makes it possible to trace the frequency, contextual variability, and pragmatic functions

of lexemes associated with war. Of particular importance is the identification of metaphorical models such as «*war is a journey*», «*war is a game*», «*war is a natural disaster*», which allow speakers either to soften or to amplify the dramatic nature of the situation being described.

Another essential component of this research is the analysis of rhetorical strategies through which politicians construct war narratives. These include enemy personification («*the enemy is ruthless and inhuman*»), emotional contrast («*they bring destruction, we bring peace*»), and appeals to historical memory («*as in the great wars of the past*»), among others. The use of such expressions ensures not only argumentative force but also emotional engagement of the audience, making the discourse more effective from the standpoint of political communication.

The semantic field of the concept WAR encompasses both central and peripheral units. Core lexemes include «*war*», «*battle*», «*conflict*», «*invasion*», «*troops*», and «*casualties*», whereas the periphery comprises units such as «*freedom*», «*resistance*», «*occupation*», «*victory*», and «*sacrifice*». The study of syntagmatic and paradigmatic relations among these lexemes enables the reconstruction of the concept's cognitive structure and the identification of its nuclear and peripheral elements.

Additionally, considerable attention should be paid to grammatical features used to represent war in political discourse. For example, passive constructions («*civilians were killed*») may serve to reduce perceived responsibility, whereas active forms («*our forces struck back*») highlight determination and initiative. Frequent use of verbs denoting action, violence, or resistance—such as «*to strike*», «*to resist*», «*to invade*», «*to defend*»—contributes to the construction of an image of a dynamic, conflict-ridden environment in which political action unfolds.

The study of the concept WAR also requires consideration of its pragmatic dimension—that is, the discourse's effect on its audience. Emotional saturation, appeals to collective identity, and calls to action («*stand united against the threat*», «*we must fight for our future*») shape certain behavioral models and define the boundaries of what is perceived as acceptable within the public understanding of

violence. Through the concept WAR, political discourse is capable of legitimizing military action, normalizing conflict, and mobilizing public opinion.

Thus, within English-language political discourse, the concept WAR functions as a complex linguistic-cognitive construct that integrates a multilayered semantic structure, metaphorical variability, and substantial pragmatic potential. Its examination provides deeper insight into how language is used to create and sustain social narratives, political loyalty, images of heroes and enemies, as well as the ideological justification of military actions. Such analysis is essential for critically understanding the functioning of language in the context of global conflicts, as it uncovers both overt and latent mechanisms of political manipulation of public consciousness.

ZUSAMMENFASSUNG

Der lexikalisch-semantische Konzept WAR spielt eine zentrale Rolle im englischsprachigen politischen Diskurs. Er fungiert nicht nur als Bezeichnung für bewaffnete Konflikte, sondern auch als wirkungsvolles Instrument zur Beeinflussung des Bewusstseins der Rezipient*innen. Sein Einsatz in der politischen Rhetorik erfüllt sowohl eine informative als auch eine ideologische Funktion, da er die Modellierung von Bildern des «Feindes» und des «Helden», von «Schutz» und «Bedrohung» sowie die gesellschaftliche Bewertung politischer Ereignisse ermöglicht. Häufig fungiert das Konzept WAR als dominantes Element eines Textes und verleiht ihm eine spezifische emotionale Tonalität sowie eine ideologische Ausrichtung.

Besondere Aufmerksamkeit verdient im Rahmen der Erforschung des Konzepts WAR seine Fähigkeit, sich je nach kommunikativer Intention, politischem Kontext und ideologischer Position des/der Sprecher*in zu transformieren. So wird Krieg in den Reden führender Politiker*innen westlicher Demokratien häufig durch die Perspektive des Schutzes von Freiheitswerten und Menschenrechten konzeptualisiert, wobei Lexeme wie «*fight for liberty*», «*defense of democracy*» oder «*struggle against oppression*» verwendet werden. Solche Formulierungen beschreiben nicht nur den Konflikt, sondern legitimieren zugleich staatliches Handeln, indem sie ein positives Selbstbild als Verteidiger universeller humanistischer Ideale erzeugen.

Im Gegensatz dazu kann der WAR-Diskurs in autoritären oder revisionistischen Regimen einen defensiven oder sogar sakralisierten Charakter annehmen. Politische Führungspersonlichkeiten greifen dabei häufig auf Formulierungen wie «*sacred war to protect our homeland*» oder «*resistance against foreign aggression*» zurück, um gewaltsames Handeln zu rechtfertigen und die Bevölkerung zu mobilisieren. In solchen Fällen dient das Kriegskonzept der Herstellung eines nationalen Konsenses, in dem der Feind als absolutes Übel stilisiert und die Teilnahme am Krieg als moralische Pflicht dargestellt wird.

Die Methodologie der Erforschung des Konzepts WAR im politischen Diskurs erfordert einen interdisziplinären Ansatz, der Elemente der kognitiven Linguistik, der

kritischen Diskursanalyse, der Semantik und der Rhetorik vereint. Eine der zentralen Methoden ist die Analyse eines Korpus politischer Reden, Resolutionen, Stellungnahmen und Interviews, die es ermöglicht, Frequenz, kontextuelle Variabilität und pragmatische Funktionen der mit Krieg verbundenen Lexeme nachzuzeichnen. Von besonderer Bedeutung ist die Identifikation metaphorischer Modelle wie «*war is a journey*», «*war is a game*», «*war is a natural disaster*», die es Sprecher*innen erlauben, den dramatischen Charakter der beschriebenen Situation entweder abzuschwächen oder zu verstärken.

Ein weiterer wesentlicher Bestandteil der Untersuchung ist die Analyse rhetorischer Strategien, mit deren Hilfe Politikerinnen *Kriegsnarrative konstruieren*. Dazu zählen die *Personifizierung des Feindes* («the enemy is ruthless and inhuman»), *emotionale Kontraste* («they bring destruction, we bring peace») sowie der *Rückgriff auf historische Erinnerung* («as in the great wars of the past»). Der Einsatz dieser Strategien sorgt nicht nur für argumentative Überzeugungskraft, sondern auch für die emotionale Einbindung des Publikums, was die Effektivität des Diskurses im Rahmen politischer Kommunikation erhöht.

Das semantische Feld des Konzepts WAR umfasst sowohl zentrale als auch periphere Einheiten. Zu den Kernlexemen gehören «*war*», «*battle*», «*conflict*», «*invasion*», «*troops*» und «*casualties*», während die Peripherie Einheiten wie «*freedom*», «*resistance*», «*occupation*», «*victory*» und «*sacrifice*» einschließt. Die Untersuchung syntagmatischer und paradigmatischer Relationen zwischen diesen Lexemen ermöglicht die Rekonstruktion der kognitiven Struktur des Konzepts sowie die Bestimmung seiner Kern- und Randbereiche.

Darüber hinaus ist den grammatischen Besonderheiten der Darstellung von Krieg im politischen Diskurs besondere Aufmerksamkeit zu schenken. Der Einsatz von Passivkonstruktionen («*civilians were killed*») kann beispielsweise als Mittel zur Reduzierung wahrgenommener Verantwortung dienen, während aktive Formen («*our forces struck back*») Entschlossenheit und Initiative betonen. Der häufige Gebrauch von Verben mit der Semantik von Handlung, Gewalt oder Widerstand wie «*to strike*»,

«to resist», «to invade», «to defend» trägt zur Konstruktion eines Bildes eines dynamischen, konfliktgeladenen Umfelds bei, in dem politisches Handeln stattfindet.

Die Untersuchung des Konzepts WAR erfordert zudem die Berücksichtigung seines pragmatischen Aspekts – also der Wirkung des Diskurses auf die Adressatinnen. *Die emotionale Aufladung von Äußerungen, der Appell an kollektive Identität sowie der Aufruf zum Handeln* («stand united against the threat», «we must fight for our future») formen spezifische Verhaltensmuster und bestimmen die Grenzen des gesellschaftlich Akzeptablen im Hinblick auf Gewalt. Der politische Diskurs kann mithilfe des Konzepts WAR militärisches Handeln legitimieren, den Zustand des Konflikts normalisieren und die öffentliche Meinung mobilisieren.

Insgesamt fungiert das Konzept WAR im englischsprachigen politischen Diskurs als komplexe sprachlich-kognitive Formation, die eine vielschichtige semantische Struktur, metaphorische Variabilität und erhebliches pragmatisches Potenzial vereint. Seine Erforschung ermöglicht ein tieferes Verständnis dafür, wie mithilfe von Sprache soziale Narrative, politische Loyalität, Feind- und Heldenbilder sowie die ideologische Rechtfertigung militärischer Handlungen konstruiert und aufrechterhalten werden. Eine solche Analyse ist für das kritische Verständnis der Funktionsweise von Sprache in globalen Konfliktkontexten unverzichtbar, da sie sowohl manifeste als auch latente Mechanismen politischer Bewusstseinsmanipulation offenlegt.

ДОДАТКИ

Додаток А

Приклади лексико-семантичного концепту WAR у англомовному політичному дискурсі на прикладі війни в Україні

№	Лексична одиниця / вираз	Контекст / Значення	Семантична роль	Примітки
1	War	Збройний конфлікт між державами	Ядро концепту	Загальний термін
2	Battle	Окрема сутичка у війні	Ядро концепту	Конкретне зіткнення
3	Invasion	Вторгнення збройних сил	Ядро концепту	Агресивний акт
4	Frontline	Передова лінія бойових дій	Образна зона	Місце активних дій
5	Troops	Військові підрозділи	Ядро концепту	Озброєні сили
6	Resistance	Опір агресору	Периферія концепту	Активна боротьба
7	Occupation	Окупування території	Периферія концепту	Ворожий контроль
8	Casualty	Втрати серед військових чи цивільних	Ядро концепту	Втрати
9	Ceasefire	Тимчасове припинення вогню	Периферія концепту	Можливість паузи

10	peace talks	Переговори про припинення війни	Периферія концепту	Дипломатія
11	Shelling	Обстріл території	Образна зона	Агресивні дії
12	Ally	Союзник у конфлікті	Периферія концепту	Політичний партнер
13	ceasefire violation	Порушення припинення вогню	Периферія концепту	Порушення домовленостей
14	Mobilization	Залучення населення або військ до війни	Периферія концепту	Підготовка до бою
15	humanitarian aid	Гуманітарна допомога	Периферія концепту	Допомога постраждалим
16	Aggression	Акт насильства чи напад	Ядро концепту	Агресія
17	drone strike	Удар безпілотником	Образна зона	Технологія ведення війни
18	Evacuation	Евакуація цивільного населення	Периферія концепту	Виведення людей із зони конфлікту
19	martial law	Військовий стан	Периферія концепту	Особливий правовий режим
20	military aid	Військова допомога	Периферія концепту	Підтримка військових сил
21	Propaganda	Політична інформація для підтримки війни	Периферія концепту	Маніпуляція інформацією

22	resistance fighters	Воїни опору	Периферія концепту	Партизани
23	invasion force	Сили вторгнення	Ядро концепту	Агресивний компонент
24	ceasefire agreement	Угода про припинення вогню	Периферія концепту	Дипломатична домовленість
25	Displacement	Вимушене переселення	Периферія концепту	Переселення людей
26	Sanctions	Економічні санкції	Периферія концепту	Інструмент політичного тиску
27	drone warfare	Війна із застосуванням безпілотних літальних апаратів	Образна зона	Новітні військові технології
28	ceasefire breach	Порушення перемир'я	Периферія концепту	Недотримання домовленостей
29	military operation	Військова операція	Ядро концепту	Конкретна військова акція
30	war crime	Військовий злочин	Периферія концепту	Порушення міжнародного права
31	war zone	Територія активних бойових дій	Образна зона	Зона конфлікту

32	ceasefire monitoring	Контроль за дотриманням перемир'я	Периферія концепту	Нагляд за мирним процесом
33	Escalation	Загострення конфлікту	Периферія концепту	Збільшення інтенсивності
34	peacekeeping forces	Миротворчі війська	Периферія концепту	Сили для підтримання миру
35	Airstrike	Атака з повітря	Образна зона	Вид військової дії
36	guerrilla warfare	Партизанська війна	Периферія концепту	Тип асиметричного конфлікту
37	propaganda campaign	Інформаційна кампанія	Периферія концепту	Масове поширення інформації
38	military strategy	Військова стратегія	Периферія концепту	Планування дій
39	shell shock	Психологічна травма внаслідок бойових дій	Периферія концепту	Військовий стрес
40	war effort	Загальна діяльність для підтримки війни	Периферія концепту	Масштабна мобілізація ресурсів
41	drone surveillance	Спостереження за допомогою безпілотників	Образна зона	Технологія розвідки
42	war crimes tribunal	Трибунал для розслідування	Периферія концепту	Юридичне засудження

		військових злочинів		
43	military buildup	Накопичення військової техніки і сил	Периферія концепту	Підготовка до конфлікту
44	combat zone	Район бойових дій	Образна зона	Активна бойова територія
45	war fatigue	Втома від тривалого конфлікту	Периферія концепту	Психологічний стан
46	war correspondent	Журналіст, що висвітлює війну	Периферія концепту	Інформування суспільства
47	ceasefire negotiation	Переговори про припинення вогню	Периферія концепту	Дипломатичний процес
48	no-fly zone	Зона заборони польотів	Периферія концепту	Обмеження авіації
49	Counterinsurgency	Борьба з повстанцями	Периферія концепту	Антиповстанський процес
50	war memorial	Меморіал, присвячений загиблим у війні	Образна зона	Пам'ять і вшанування
51	arms race	Перегони озброєнь	Периферія концепту	Змагання у військовій силі
52	war profiteer	Особа чи компанія, що наживається на війні	Периферія концепту	Економічна експлуатація війни

53	Shelling	Обстріл артилерією	Образна зона	Військова атака
54	war zone evacuation	Евакуація з території бойових дій	Периферія концепту	Виведення цивільних
55	military occupation	Військова окупація	Периферія концепту	Ворожий контроль
56	war council	Військова рада	Периферія концепту	Орган управління війною
57	war bonds	Військові облігації	Периферія концепту	Фінансування війни
58	war refugee	Військовий біженець	Периферія концепту	Постраждалі від війни
59	military draft	Військовий призов	Периферія концепту	Залучення громадян до армії
60	war crimes investigation	Розслідування військових злочинів	Периферія концепту	Правове розслідування
61	war declaration	Офіційне оголошення війни	Периферія концепту	Формалізація початку конфлікту
62	war-torn	Зруйнований війною	Образна зона	Опис регіону, постраждалого війною
63	war diplomacy	Дипломатія під час війни	Периферія концепту	Переговори у воєнний період
64	war footing	Підготовка до війни	Периферія концепту	Підвищена готовність

65	war games	Військові навчання	Периферія концепту	Симуляція бойових дій
66	war hero	Герой війни	Образна зона	Людина, що проявила відвагу
67	war machine	Військова машина, військовий комплекс	Образна зона	Метафора потужності військової сили
68	war zone clearance	Очищення від мін або бойових залишків	Периферія концепту	Безпека території після війни
69	war memorial ceremony	Церемонія вшанування загиблих	Периферія концепту	Пам'ять і шана загиблим
70	war cabinet	Військовий кабінет (урядовий орган)	Периферія концепту	Управління війною
71	war correspondent	Військовий кореспондент	Периферія концепту	Журналіст на фронті
72	war reparations	Військові репарації	Периферія концепту	Відшкодування збитків
73	war economy	Військова економіка	Периферія концепту	Економічна система в умовах війни
74	war fatigue	Військова втома, втома від війни	Периферія концепту	Емоційний і фізичний стан

75	war crimes tribunal	Трибунал з розслідування воєнних злочинів	Периферія концепту	Юридичний орган
76	war strategy	Військова стратегія	Периферія концепту	Планування бойових дій
77	war council	Військова рада	Периферія концепту	Орган управління війною
78	war propaganda	Військова пропаганда	Периферія концепту	Маніпуляція інформацією
79	war zone evacuation	Евакуація з зони бойових дій	Периферія концепту	Виведення цивільних
80	war memorial	Меморіал, присвячений війні	Образна зона	Пам'ять загиблих
81	war damage	Військові збитки	Периферія концепту	Матеріальні втрати
82	war zone	Зона бойових дій	Образна зона	Територія конфлікту
83	war protocol	Військовий протокол	Периферія концепту	Правила ведення війни
84	war resilience	Стійкість до війни	Периферія концепту	Здатність протистояти війні
85	war mobilization	Мобілізація до війни	Периферія концепту	Підготовка ресурсів та людей
86	war casualty	Втрати у війні	Периферія концепту	Загиблі або поранені
87	war diplomacy	Військова дипломатія	Периферія концепту	Переговори під час війни

88	war crime accusation	Обвинувачення у військових злочинах	Периферія концепту	Правові дії
89	war tourism	Військовий туризм	Периферія концепту	Відвідування зон конфліктів
90	war memorial plaque	Меморіальна дошка	Образна зона	Вшанування пам'яті
91	war escalation	Загострення конфлікту	Периферія концепту	Збільшення масштабів війни
92	war casualty count	Підрахунок жертв війни	Периферія концепту	Статистика втрат
93	war strategy shift	Зміна військової стратегії	Периферія концепту	Корекція планів дій
94	war tribunal	Військовий трибунал	Периферія концепту	Судовий орган
95	war profiteer	Той, хто наживається на війні	Образна зона	Негативна конотація
96	war zone clearance	Очищення зони бойових дій	Периферія концепту	Усунення загроз
97	war refugee	Біженець війни	Периферія концепту	Людина, що тікає від війни
98	war effort	Військові зусилля	Периферія концепту	Внесок у війну
99	war declaration speech	Промова з оголошенням війни	Периферія концепту	Офіційне звернення

100	war memorial site	Меморіальний об'єкт	Образна зона	Місце пам'яті
101	war propaganda campaign	Кампанія військової пропаганди	Периферія концепту	Інформаційна війна
102	war bonds	Військові облігації	Периферія концепту	Фінансування війни
103	war memorial day	День пам'яті загиблих	Образна зона	Офіційне вшанування
104	war crimes investigation	Розслідування воєнних злочинів	Периферія концепту	Юридична діяльність
105	war report	Звіт про бойові дії	Периферія концепту	Офіційна інформація
106	war alliance	Військовий союз	Периферія концепту	Співпраця держав
107	war ceasefire	Припинення вогню	Периферія концепту	Тимчасове перемир'я
108	war propaganda minister	Міністр військової пропаганди	Периферія концепту	Відповідальна особа
109	war economy measures	Заходи військової економіки	Периферія концепту	Регулювання ресурсів
110	war memorial statue	Меморіальна статуя	Образна зона	Символ пам'яті
111	war veteran	Ветеран війни	Образна зона	Колишній військовий
112	war communication	Військова комунікація	Периферія концепту	Обмін інформацією

113	war recruitment	Вербування до війська	Периферія концепту	Набір військових
114	war chest	Військовий фонд	Периферія концепту	Фінансування війни
115	war diplomacy talks	Переговори у військовому контексті	Периферія концепту	Дипломатія
116	war memorial plaque	Меморіальна дошка	Образна зона	Вшанування
117	war veterans' association	Союз ветеранів війни	Периферія концепту	Об'єднання ветеранів
118	war efforts acknowledgment	Визнання військових зусиль	Периферія концепту	Подяка
119	war technology	Військові технології	Периферія концепту	Зброя та обладнання
120	war zone restrictions	Обмеження у зоні бойових дій	Периферія концепту	Регуляція руху
121	war mobilization	Мобілізація до війни	Периферія концепту	Залучення ресурсів і людей
122	war fatigue	Втома від війни	Периферія концепту	Психологічний стан
123	war footing	Військовий стан готовності	Периферія концепту	Підготовка до бойових дій
124	war diplomacy	Військова дипломатія	Периферія концепту	Переговори під час конфлікту
125	war reparations	Військові репарації	Периферія концепту	Відшкодування збитків

126	war memorial ceremony	Церемонія вшанування загиблих	Образна зона	Офіційне вшанування
127	war propaganda machine	Механізм військової пропаганди	Периферія концепту	Система поширення пропаганди
128	war readiness	Готовність до війни	Периферія концепту	Військова підготовка
129	war narrative	Військовий наратив	Периферія концепту	Оповідь про війну
130	war funding	Фінансування війни	Периферія концепту	Забезпечення ресурсами
131	war aftermath	Наслідки війни	Периферія концепту	Стан після завершення конфлікту
132	war journalist	Військовий журналіст	Периферія концепту	Освітлювач подій
133	war game	Військові ігри	Периферія концепту	Тренування та симуляції
134	war council	Військова рада	Периферія концепту	Орган керування
135	war memorial fund	Фонд на пам'ять про війну	Образна зона	Збір коштів
136	war crime tribunal	Трибунал щодо воєнних злочинів	Периферія концепту	Суд над злочинцями
137	war correspondence	Військова кореспонденція	Периферія концепту	Репортажі з фронту

138	war casualty evacuation	Евакуація поранених	Периферія концепту	Медична допомога
139	war readiness exercise	Військові навчання	Периферія концепту	Тренування підготовки
140	war effort coordination	Координація військових зусиль	Периферія концепту	Організація дій
141	war memorial garden	Меморіальний сад	Образна зона	Місце пам'яті
142	war propaganda leaflet	Листівка військової пропаганди	Периферія концепту	Засіб впливу
143	war funding bill	Закон про фінансування війни	Периферія концепту	Законодавча ініціатива
144	war zone restrictions	Обмеження в зоні бойових дій	Периферія концепту	Регулювання
145	war memorial statue unveiling	Відкриття меморіальної статуї	Образна зона	Офіційна подія
146	war tax	Військовий податок	Периферія концепту	Додаткове оподаткування
147	war veteran benefits	Пільги ветеранам війни	Периферія концепту	Соціальна підтримка
148	war zone humanitarian aid	Гуманітарна допомога у зоні конфлікту	Периферія концепту	Допомога населенню

149	war propaganda broadcast	Військове пропагандистське мовлення	Периферія концепту	Засіб масової інформації
150	war memorial monument	Меморіальний монумент	Образна зона	Символ пам'яті
151	war logistics	Військова логістика	Периферія концепту	Постачання та забезпечення
152	war readiness assessment	Оцінка готовності до війни	Периферія концепту	Аналіз стану
153	war memorial plaque unveiling	Відкриття меморіальної дошки	Образна зона	Офіційна церемонія
154	war propaganda slogan	Слоган військової пропаганди	Периферія концепту	Коротке гасло
155	war memorial foundation	Фонд підтримки пам'яті про війну	Образна зона	Благодійність
156	frontline	Лінія фронту, зона бойових дій	Периферія концепту	Місце зіткнення
157	ceasefire	Перемир'я, припинення вогню	Периферія концепту	Тимчасове припинення боїв
158	peacekeeping forces	Миротворчі сили	Периферія концепту	Військові сили для миру
159	insurgency	Повстання, збройне піднесення	Периферія концепту	Опір владі
160	conflict zone	Зона конфлікту	Периферія концепту	Територія бойових дій

161	military intervention	Військове втручання	Периферія концепту	Застосування військової сили
162	drone strike	Атака безпілотної	Периферія концепту	Технологія ведення бою
163	combat operations	Бойові дії	Периферія концепту	Військові операції
164	peace treaty	Мирна угода	Периферія концепту	Офіційний документ миру
165	military escalation	Ескалація конфлікту	Периферія концепту	Загострення бойових дій
166	humanitarian corridor	Гуманітарний коридор	Периферія концепту	Безпечний шлях для евакуації
167	shelling	Обстріл	Периферія концепту	Вогнева атака
168	ceasefire violation	Порушення перемир'я	Периферія концепту	Недотримання угоди
169	military occupation	Військова окупація	Периферія концепту	Контроль над територією
170	conflict resolution	Вирішення конфлікту	Периферія концепту	Процес встановлення миру
171	tactical withdrawal	Тактичне відступання	Периферія концепту	Планове відведення сил
172	ceasefire agreement	Угода про припинення вогню	Периферія концепту	Документ угоди
173	peace negotiations	Мирні переговори	Периферія концепту	Дипломатичні перемовини

174	arms embargo	Ембарго на постачання зброї	Периферія концепту	Заборона торгівлі зброєю
175	guerrilla warfare	Партизанська війна	Периферія концепту	Тип війни
176	combat zone	Бойова зона	Периферія концепту	Територія бойових дій
177	ceasefire talks	Переговори про припинення вогню	Периферія концепту	Дипломатичні консультації
178	conflict escalation	Загострення конфлікту	Периферія концепту	Погіршення ситуації
179	military buildup	Накопичення військ	Периферія концепту	Збільшення військової сили
180	peacekeeping mission	Миротворча місія	Периферія концепту	Операція з підтримки миру
181	ceasefire monitor	Спостерігач за перемир'ям	Периферія концепту	Контроль дотримання угоди
182	post-conflict recovery	Відновлення після конфлікту	Периферія концепту	Відбудова регіону
183	military blockade	Військова блокада	Периферія концепту	Перекриття доступу
184	peace talks	Мирні переговори	Периферія концепту	Обговорення миру
185	insurgent forces	Повстанські сили	Периферія концепту	Збройні опозиційні групи
186	territorial dispute	Територіальна суперечка	Периферія концепту	Конфлікт через землю

187	armed conflict	Збройний конфлікт	Основний концепт	Активні бойові дії
188	military offensive	Військова операція	Периферія концепту	Наступальні дії
189	defensive line	Лінія оборони	Периферія концепту	Зона захисту
190	ceasefire violation	Порушення перемир'я	Периферія концепту	Недотримання домовленостей
191	combat casualty	Втрати в бою	Периферія концепту	Поранені або загиблі
192	strategic bombing	Стратегічне бомбардування	Периферія концепту	Атака на важливі об'єкти
193	guerilla tactics	Партизанські тактики	Периферія концепту	Нестандартні методи бою
194	invasion force	Військові сили вторгнення	Периферія концепту	Атака на територію
195	military intelligence	Військова розвідка	Периферія концепту	Збір інформації
196	conflict mediation	Посередництво у конфлікті	Периферія концепту	Дипломатичне врегулювання
197	battlefront	Лінія бойових дій	Периферія концепту	Місце активних зіткнень
198	troop deployment	Розгортання військ	Периферія концепту	Переміщення сил
199	ceasefire agreement	Угода про припинення вогню	Периферія концепту	Документ для миру

200	military occupation	Військова окупація	Периферія концепту	Контроль над територією
201	hostage situation	Ситуація з заручниками	Периферія концепту	Захоплення людей
202	strategic withdrawal	Стратегічний відступ	Периферія концепту	Планове відведення сил
203	peace enforcement	Примус до миру	Периферія концепту	Військова підтримка миру
204	ceasefire monitoring	Моніторинг перемир'я	Периферія концепту	Контроль виконання угоди
205	military buildup	Накопичення військ	Периферія концепту	Підготовка до конфлікту
206	paramilitary forces	Напіввійськові сили	Периферія концепту	Військові формування
207	battlefield tactics	Тактика бою	Периферія концепту	Методи ведення бою
208	peace talks	Мирні переговори	Периферія концепту	Обговорення припинення вогню
209	military logistics	Військова логістика	Периферія концепту	Постачання та підтримка сил
210	aerial assault	Повітряна атака	Периферія концепту	Напад з повітря
211	combat readiness	Бойова готовність	Периферія концепту	Підготовка до бою
212	peacekeeping operation	Миротворча операція	Периферія концепту	Операції зі збереження миру
213	military tribunal	Військовий трибунал	Периферія концепту	Суд над військовими

214	territorial control	Контроль над територією	Периферія концепту	Управління землею
215	insurgent activity	Повстанська діяльність	Периферія концепту	Збройний опір
216	combat zone	Зона бойових дій	Периферія концепту	Місце зіткнень
217	frontline engagement	Зіткнення на передовій	Периферія концепту	Безпосередній бій
218	military escalation	Військова ескалація	Периферія концепту	Загострення конфлікту
219	combat operations	Бойові дії	Периферія концепту	Військові дії
220	siege tactics	Тактика облоги	Периферія концепту	Оточення і блокада
221	ceasefire negotiation	Перемовини про припинення вогню	Периферія концепту	Дипломатичне врегулювання
222	military conscription	Військовий призов	Периферія концепту	Примус до служби
223	armed resistance	Збройний опір	Периферія концепту	Боротьба з окупантами
224	troop reinforcement	Підсилення військ	Периферія концепту	Підкріплення сил
225	ceasefire breakdown	Зрив перемир'я	Периферія концепту	Відновлення бойових дій
226	military strategy	Військова стратегія	Периферія концепту	План дій

227	tactical retreat	Тактичний відступ	Периферія концепту	Відхід для збереження сил
228	armed intervention	Військова інтервенція	Периферія концепту	Втручання у конфлікт
229	battlefield casualties	Втрати на полі бою	Периферія концепту	Загиблі та поранені
230	military blockade	Військова блокада	Периферія концепту	Обмеження руху
231	ceasefire enforcement	Забезпечення припинення вогню	Периферія концепту	Контроль дотримання угоди
232	peace agreement	Мирна угода	Периферія концепту	Документ завершення конфлікту
233	military mobilization	Військова мобілізація	Периферія концепту	Підготовка до війни
234	combat zone evacuation	Евакуація з зони бойових дій	Периферія концепту	Виведення цивільних
235	insurgency movement	Повстанський рух	Периферія концепту	Організований опір
236	military intelligence gathering	Збір військової розвідки	Периферія концепту	Інформаційна діяльність
237	aerial reconnaissance	Повітряна розвідка	Периферія концепту	Збір даних з повітря
238	tactical air support	Тактична авіаційна підтримка	Периферія концепту	Підтримка наземних сил

239	peacekeeping forces	Миротворчі сили	Периферія концепту	Сприяння миру
240	combat readiness training	Підготовка до бою	Периферія концепту	Тренування військових
241	ceasefire violation report	Звіт про порушення перемир'я	Периферія концепту	Документ про порушення
242	conflict zone	Зона конфлікту	Периферія концепту	Територія бойових дій
243	military logistics support	Логістична підтримка військ	Периферія концепту	Забезпечення ресурсами
244	strategic deployment	Стратегічне розгортання	Периферія концепту	Планове розміщення сил
245	peace initiative	Ініціатива миру	Периферія концепту	Пропозиції щодо завершення війни
246	armed engagement	Збройне зіткнення	Периферія концепту	Активні бойові дії
247	combat support	Підтримка бойових дій	Периферія концепту	Забезпечення бою
248	armed conflict	Збройний конфлікт	Периферія концепту	Безпосередній фізичний конфлікт
249	defense forces	Сили оборони	Периферія концепту	Військові підрозділи
250	military campaign	Військова кампанія	Периферія концепту	Серія військових операцій
251	frontline troops	Війська на передовій	Периферія концепту	Солдати безпосередньо у бою

252	peace talks	Мирні переговори	Периферія концепту	Дипломатичний процес
253	conflict resolution	Вирішення конфлікту	Периферія концепту	Дії для припинення боїв
254	military occupation	Військова окупація	Периферія концепту	Захоплення території
255	security measures	Заходи безпеки	Периферія концепту	Дії для захисту
256	combat readiness	Бойова готовність	Периферія концепту	Стан підготовки до бою
257	ceasefire agreement	Угода про припинення вогню	Периферія концепту	Офіційне перемир'я
258	armed forces	Збройні сили	Периферія концепту	Військові підрозділи
259	territorial dispute	Територіальна суперечка	Периферія концепту	Конфлікт за землі
260	military intervention	Військове втручання	Периферія концепту	Залучення сил у конфлікт
261	strategic offensive	Стратегічне наступ	Периферія концепту	Планова операція
262	peace enforcement	Забезпечення миру	Периферія концепту	Примусове припинення бойових дій
263	civil unrest	Громадські заворушення	Периферія концепту	Внутрішні конфлікти
264	invasion forces	Війська вторгнення	Периферія концепту	Сили, що вторгаються

265	tactical maneuver	Тактичний маневр	Периферія концепту	Оперативний рух військ
266	military escalation	Загострення військового конфлікту	Периферія концепту	Посилення бойових дій
267	peacebuilding efforts	Зусилля з побудови миру	Периферія концепту	Відновлення стабільності
268	defense strategy	Стратегія оборони	Периферія концепту	План захисту
269	occupation forces	Війська окупації	Периферія концепту	Сили, що утримують територію
270	hostilities	Ворожі дії	Периферія концепту	Бойові зіткнення
271	ceasefire violation	Порушення перемир'я	Периферія концепту	Невиконання угод
272	military base	Військова база	Периферія концепту	Об'єкт для розміщення військ
273	armed uprising	Збройне повстання	Периферія концепту	Опір за допомогою зброї
274	conflict escalation	Ескалація конфлікту	Периферія концепту	Загострення протистояння
275	peacekeeper deployment	Розміщення миротворців	Периферія концепту	Війська для підтримки миру
276	military offensive	Військовий наступ	Периферія концепту	Атака
277	strategic withdrawal	Стратегічний відхід	Периферія концепту	Плановий відступ

278	conflict mediation	Посередництво у конфлікті	Периферія концепту	Врегулювання суперечок
279	armed engagement	Збройне зіткнення	Периферія концепту	Безпосередній бойовий контакт
280	military buildup	Військове нарощування	Периферія концепту	Підготовка та збільшення сил
281	conflict zone	Зона конфлікту	Периферія концепту	Територія бойових дій
282	combat operations	Бойові операції	Периферія концепту	Військові дії
283	security breach	Порушення безпеки	Периферія концепту	Загроза безпеці
284	military alliance	Військовий альянс	Периферія концепту	Співпраця держав у військовій сфері
285	ceasefire violation	Порушення перемир'я	Периферія концепту	Невиконання умов припинення вогню
286	battlefront	Лінія фронту	Периферія концепту	Місце активних бойових дій
287	insurgent activity	Повстанська діяльність	Периферія концепту	Опір збройних груп
288	arms embargo	Ембарго на озброєння	Периферія концепту	Заборона постачання зброї
289	conflict escalation	Ескалація конфлікту	Периферія концепту	Загострення протистояння
290	tactical strike	Тактичний удар	Периферія концепту	Локалізована військова операція
291	humanitarian corridor	Гуманітарний коридор	Периферія концепту	Безпечний шлях для евакуації

292	military doctrine	Військова доктрина	Периферія концепту	Стратегічні настанови
293	ceasefire negotiations	Переговори про припинення вогню	Периферія концепту	Дипломатичний процес
294	combat zone	Зона бойових дій	Периферія концепту	Територія активних бойових операцій
295	military occupation	Військова окупація	Периферія концепту	Захоплення території
296	tactical withdrawal	Тактичний відступ	Периферія концепту	Плановий відхід військ
297	defense perimeter	Периметр оборони	Периферія концепту	Лінія захисту
298	armed resistance	Збройний опір	Периферія концепту	Відсіч збройним силам
299	military escalation	Загострення військового конфлікту	Периферія концепту	Збільшення інтенсивності боїв
300	peacekeeping mission	Миротворча місія	Периферія концепту	Операція для підтримки миру
301	combat readiness	Бойова готовність	Периферія концепту	Стан готовності до бою
302	battlefield strategy	Стратегія ведення бою	Периферія концепту	Планування військових дій
303	conflict mediation	Посередництво у конфлікті	Периферія концепту	Врегулювання конфлікту

304	siege	Облога	Периферія концепту	Оточення і блокування території
305	ceasefire agreement	Угода про припинення вогню	Периферія концепту	Офіційне перемир'я
306	armed confrontation	Збройне протистояння	Периферія концепту	Бойові зіткнення
307	strategic withdrawal	Стратегічний відступ	Периферія концепту	Відхід військ з важливої позиції
308	military presence	Військова присутність	Периферія концепту	Розташування військ
309	battle casualties	Втрати на полі бою	Периферія концепту	Поранені та загиблі
310	defense capabilities	Оборонні можливості	Периферія концепту	Спроможність до оборони

Джерело: сформовано автором

**Аналіз результатів емпіричного дослідження лексико-семантичного
концепту WAR у англomовному політичному дискурсі на прикладі війни в
Україні**

№	Лексична одиниця / вираз	Функція у дискурсі	Емоційна конотація	Приклад використання (курсивом)
1	<i>war</i>	Позначення прямого військового конфлікту	Нейтральна / загрозлива	<i>The war in Ukraine has reshaped global security dynamics.</i>
2	<i>armed resistance</i>	Мобілізація, захист	Позитивна	<i>The people showed armed resistance against the invasion.</i>
3	<i>invasion</i>	Порушення суверенітету	Негативна	<i>The invasion violated international law.</i>
4	<i>defense perimeter</i>	Оборона, захист	Позитивна	<i>Troops secured the defense perimeter around Kyiv.</i>
5	<i>conflict escalation</i>	Зростання напруги	Негативна	<i>There is a risk of conflict escalation in the region.</i>
6	<i>peacekeeping mission</i>	Миротворчі зусилля	Позитивна	<i>International peacekeeping missions aim to stabilize the area.</i>

7	<i>economic war</i>	Метафора економічного протистояння	Нейтральна / негативна	<i>The sanctions have triggered a new economic war.</i>
8	<i>cyber war</i>	Метафора цифрових атак	Негативна	<i>Cyber war tactics threaten critical infrastructure.</i>
9	<i>humanitarian corridor</i>	Забезпечення гуманітарної допомоги	Позитивна	<i>Safe humanitarian corridors were established for civilians.</i>
10	<i>strategic withdrawal</i>	Відступ, переорганізація	Нейтральна / негативна	<i>The forces conducted a strategic withdrawal to regroup.</i>
11	<i>battle casualties</i>	Втрати, наслідки бойових дій	Негативна	<i>The battle casualties increased after the recent offensive.</i>
12	<i>military buildup</i>	Накопичення військової сили	Загрозлива	<i>The military buildup near the border raised alarms.</i>
13	<i>ceasefire violation</i>	Порушення режиму припинення вогню	Негативна	<i>There were multiple ceasefire violations reported.</i>
14	<i>peace negotiations</i>	Переговори про мир	Позитивна	<i>Peace negotiations continue despite setbacks.</i>

15	<i>battlefront</i>	Лінія фронту	Нейтральна	<i>The battlefront shifted following recent advances.</i>
16	<i>military alliance</i>	Союз військових сил	Позитивна	<i>The military alliance strengthened regional security.</i>
17	<i>armed confrontation</i>	Збройний конфлікт	Негативна	<i>Armed confrontations erupted in multiple locations.</i>
18	<i>combat readiness</i>	Готовність до бою	Позитивна	<i>Troops maintained high combat readiness throughout the crisis.</i>
19	<i>siege</i>	Оборона міста, блокада	Негативна	<i>The siege of the city lasted several weeks.</i>
20	<i>humanitarian crisis</i>	Соціально-гуманітарні наслідки	Негативна	<i>The conflict caused a severe humanitarian crisis.</i>
21	<i>military doctrine</i>	Стратегія і тактика	Нейтральна	<i>New military doctrines adapted to modern warfare.</i>
22	<i>combat zone</i>	Зона бойових дій	Нейтральна / загрозлива	<i>Journalists were embedded in the combat zone.</i>
23	<i>arms embargo</i>	Обмеження на постачання зброї	Позитивна / негативна	<i>The arms embargo aimed to reduce violence.</i>

24	<i>tactical strike</i>	Військова операція	Загрозлива	<i>The tactical strike targeted key enemy infrastructure.</i>
25	<i>insurgent activity</i>	Повстанські дії	Негативна	<i>Insurgent activity destabilized the region.</i>
26	<i>conflict mediation</i>	Посередництво в конфлікті	Позитивна	<i>International actors engaged in conflict mediation.</i>
27	<i>military occupation</i>	Окупація території	Негативна	<i>The military occupation was condemned by global powers.</i>
28	<i>ceasefire agreement</i>	Угода про припинення вогню	Позитивна	<i>The ceasefire agreement was a hopeful step toward peace.</i>
29	<i>defense capabilities</i>	Оборонні можливості	Позитивна	<i>Investments increased the defense capabilities of the nation.</i>
30	<i>strategic defense</i>	Стратегічний захист	Позитивна	<i>Strategic defense systems were upgraded to deter aggression.</i>

Джерело: сформовано автором

Фрагмент уроку

Тема: Евфемізми та маніпулятивна лексика в політичному дискурсі

Мета уроку:

Після заняття учні зможуть:

- визначати евфемізми в англійській мові
- пояснювати, навіщо політики використовують м'які або маніпулятивні формулювання
- аналізувати пари “евфемізм ↔ пряме висловлення”
- переписувати речення, роблячи їх точнішими
- критично оцінювати медіатексти
- розвивати навички усного висловлення на соціально важливу тему

Обладнання: презентація з цитатами, картки зі словами для сортування, роздаткові матеріали.

Зміст роботи

1. Організаційний момент

Учитель вітається, оголошує тему та мету уроку.

Вчитель: *«Today we'll learn how euphemisms are used in political language, especially in the context of war. We'll see how words can hide or distort reality.»*

2. Вступний етап (warm-up)

На дошці записані слова: war, operation, casualties, liberation, conflict.

Вчитель: *«Which of these words sound strong? Which sound neutral or soft? What emotions do they create?»*

Учні висловлюють асоціації англійською (1–2 речення)

Можливі відповіді учнів: *«War sounds very strong and negative.» «Casualties feels sad but not as direct as deaths».*

Учитель підсумовує: *«This shows that wording can change the strength and emotional impact of a message».*

3. Пояснення поняття евфемізм

Учитель дає визначення українською: Евфемізм — це м'яке або завуальоване слово, яке замінює пряме, часто неприємне чи травматичне.

Учитель дає приклади: *«passed away» instead of «died», «senior citizen» instead of «old person», «economically disadvantaged» instead of «poor»*

Питання до класу: *Why do you think people prefer euphemisms?*

Можливі відповіді учнів: *To sound polite. To avoid negative emotions. To hide the real meaning.*

Учитель додає українською, що в політичному дискурсі евфемізми часто виконують маніпулятивну функцію.

4. Військові евфемізми: аналіз пар

Учитель виводить на екран пари:

1. special military operation ↔ full-scale invasion
2. peacekeeping forces ↔ occupying army
3. collateral damage ↔ civilian casualties
4. conflict ↔ war
5. liberation ↔ occupation/attack

Учитель пояснює українською значення кожного виразу.

Питання для класу: *Which word is the euphemism? What reality does it hide? How does the euphemism make the situation sound?*

Можливі відповіді учнів: *Special military operation sounds limited and controlled, but full-scale invasion shows aggression. Collateral damage hides the fact that people died.*

5. Робота в парах

Учні отримують таблицю, де потрібно:

- визначити евфемізм
- пояснити, чому він м'якіший
- описати приховану інформацію
- написати, який образ формує публікація

Приклад завдання:

Expression	Is it a euphemism?	What does it hide?	What effect does it create?
special military operation	Yes	The fact that it is a full-scale invasion, an attack on a sovereign country	Makes the situation sound smaller, controlled, less aggressive
collateral damage	Yes	Civilian deaths and destruction caused by military actions	Reduces emotional impact, makes tragedy sound like a technical issue
peacekeeping forces	Yes	Presence of an occupying army, not a neutral mission	Creates an impression of protection, not aggression

6. Переписування речень (практика точного мовлення)

Вчитель дає речення:

1. The government launched a special military operation in the region.
2. Peacekeeping troops were sent to protect the local population.
3. Yesterday's attack resulted in collateral damage.
4. The situation has escalated into a conflict.

Учні повинні переформулювати їх у прямі, точні.

Можливі варіанти учнів:

- The government launched a full-scale invasion.
- An occupying army was sent to the region.
- There were civilian casualties yesterday.
- The situation has become a war.

Обговорення: *How do the rewritten sentences change the reader's understanding?*

7. Міні-дискусія

Учитель ставить запитання: *Why do politicians and governments use euphemisms? Can euphemisms be dangerous? When? Do you think language can change people's attitudes toward war?*

Можливі відповіді: *They use euphemisms to hide the truth or reduce negative reactions. Yes, they can mislead people.*

8. Рефлексія

Учні завершують речення:

- Today I realized that political language can...
- Next time I read the news, I will...

9. Домашнє завдання: Знайти англomовну новину (BBC, DW, Reuters, The Guardian). Виписати 3–5 слів, які звучать м'яко чи непрямом. Пояснити, що насправді ці слова означають.